...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 216 (11814)
1968 оной сентябриин 13, пятница

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

...ҮҮХЭТЭ ОЙДО ПРОФСОЮЗУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛ ТУХАЙ

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМЭЙ ТОГТООЛ

ВЦСПС-эй Президиум «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлдэ профсоюзуудай хабаадалга тухай» тогтоол үргэн заседанидаа баталан абаба.

ВЦСПС-эй Президиум «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бүрин һайшаагаад, тэрэнине ...шууд дүүргэлтэ болгохо гэбэ. В. И. Ленинэй ...һөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр ...бадахыень, энэ баярай ойтой дашарамдуулан ...ой хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень ...фсоюзуудай Центральна Комитедүүдтэ, республиканска, хизаарнуудай, областьнуудай Соведүүд ...комитедүүдтэ, профсоюзуудай бүхы эхин эмхи...тэ дурадхагдаа.

Совет профсоюзууд социалис мүрысөө, тэрэнэй ...э формо болоһон коммунис ажалай түлөө хү...өө бүхы аргаар хүгжөөхэ ба гүнзэгырүүлхэ, ...нитын ажалай, политическэ дэбжэлтые эдэбхи...гээр дэмжэхэ, табан жэлэй түсэб болзорһоонь ...дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые дүүргэ... В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим ...аар угтаха хэрэгтэнь ажалшадай коллекти...тэ туһалха, үйлэдбэрийн экономическа ашаг ...е улам арьбадхахын түлөө, олониитын ажалай ...сэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой байна ...тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Профсоюзай эмхинүүдэй хүмүүжүүлгын хүдэл...ийн гол удхань гэбэл, манай орон дотор социа..., коммунизм амжалтатайгаар байгуулгада ...ксизм-ленинизмын али тухай ехэ удха шанар... Коммунис партиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын ...элмэришэн-таряашанай гүрэнэй үндэһэ һуури ...гша Владимир Ильич Ленинэй түүхэтэ үүргые ...барилха, Ленин багшын агууехэ захяа зааба...удые бэелүүлхын түлөө Коммунис партиин, бү... совет арадай тэмсэлые хамаг талаһаань харуул...бадал болоно гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэ... Профсоюзай эмхинүүдэй бүхы ниитэ политичес...хүдэлмэриинь ажалшадые, залуушуулые лени...дэ үнэн, коммунис бата суртал бодолтой бай..., буржуазна үзэл сурталда, капиталис байгуу...тада эрид эсэргүү байхаар хүмүүжүүлхэ, пат...изм ба пролетарска интернационализм нэбтэ...эн хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха зэргэ...

...калшадай баян дэлгэр байдалые бүри һайн ...охо, эдэнэй ажаллаха арга боломжо, ажаһуу... һайжаруулха, амаралта эмхидхэхын тула үшөө ехээр оролдохо гээшэ ленинскэ ойн һайндэртэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан профсоюзуудай дүүргэхэ тон шухала зорилго болоно гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Совет профсоюзууд уласхоорондын оршом соо ябуулга хэхэдээ, ангиин талаар һаналаа нэгэдэлгын, пролетарска интернационализмын тугые бүри дээрэ үргэжэ ябаха, бусад оронуудай ажалшад болон профсоюзуудтай холбоо барисаагаа бүхы аргаар хүгжөөхэ, уласхоорондын профсоюзна хүдэлөөнэй нэгэдэлые ангиин революционно гол ёһо баримталан хүгжөөхын түлөө сэхэ шууд тэмсэхэ, империалис хархисуудта, дай жүрөөдэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө, социализмын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ дабшаха байха.

ВЦСПС-эй Президиум В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн болохоёо байһантай дашарамдуулан профсоюзай бэелүүлхэ гол хэмжээ ябуулгануудай түсэб баталаа. Продукци бүтээн гаргаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид—ноябриин 7 болотор, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 1970 оной апрелиин 22 хүрэтэр дүүргэхэ; үйлэдбэриин нөөсые элирүүлһэнэй, хүсэд бүринөөр ашаглаһанай үндэһөөр арьбалалгын фонд бии болгохо гэһэн промышленностиин, транспортын, хэлхэе холбооной, барилгын предприятинуудай ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ эдэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб дотор хараалагдаа. Тэрэшэлэн тус бүриингөө табан жэлэй уялгануудые 1970 оной апрелиин 22 хүрэтэр дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөөе бүхы аргаар дэмжэхэ, хүгжөөхэ гэжэ хэмжээ ябуулгануудай түсэбөөр хараалагдана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ 1968 оной ноябриин 7-ой, 1969 оной майн 1-нэй урда тээ шалгагдаха. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, үйлэдбэриин эмхидхэл, алба хаагшадай санитарно-ажаһуудалай талаар хангагдаса улам һайжаруулхын тула үйлэдбэриин культура олониитээрээ шалгаха бүхэсоюзна хараалгада предприятинуудай, эмхинүүдэй бүхы хүдэлмэришэд ажаллаха арга, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые элсүүлхэ гэжэ хараалагдана.

Ажалаа эрдэм ухаанай заабаряар эмхидхэхэ, эрхилхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор ехэ амжалтануудые туйлаһан коллективүүдые шагнахын тула ВЦСПС-эй 500 диплом бии болгогдоо.

СССР-эй ВДНХ-гай дэргэдэхи «Ажал ба амаралта» гэһэн павильон дотор саг үргэлжэ байхаар табигдаха «Ленинскэ ойн баярай ажалай алдар солын дэбтэр» бии болгогдохонь. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ илагшад—предприятинуудай, эмхинүүдэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай коллективүүд энэ дэбтэртэ бэшэгдэхэ юм.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшадта зорюулагдаһан ленинскэ уншалганууд, ойн баярай выставкэнүүд. Ленинэй зохёолнуудаар уншагшадай конференцинүүд соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, профсоюзуудай соёлой ордонуудта, клубуудта, библиотекэнүүдтэ эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Хүдэлмэришэн анги тухай уран прозын эрхим зохёолнуудые бэшэхэ, арадай урашуулай гоёон шэмэглэлгын ба уран зурагай искусствын эрхим бүтээлнүүдые зохёохо бүхэсоюзна конкурсуудые эмхидхэхээр хараалагдана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа СССР-эй профсоюзуудай бүхэсоюзна зунай IX спартакиада үнгэргэгдэхэ. Совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын туйлагдаһан газарнуудаар, В. И. Ленинэй ажаябадал, ажал ябуулгатай холбоотой маршрудуудаар залуушуулай бүхэсоюзна дабшалга ВЛКСМ-эй ЦК-тай, ДОСААФ-ай ЦК-тай хамта үнгэргэхэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угталгада совет профсоюзуудай үргэнөөр хабаадалгадань зорюулагдаһан бусад хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдаа.

КПСС-эй Программаар, Коммунис партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан коммунис байгуулалтын суута түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлээр шэнэ амжалтануудые туйлажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гайхамшаг һайндэрые тэмдэглэхын тула совет профсоюзууд бүхы хүсэ шадалаа гаргаха байха гэжэ ВЦСПС-эй Президиум Советскэ Союзай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулна.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ ХАМХЫНДА

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Корейн Арадай-Демократическа Республикада айлшалжа байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский түрүүтэй Советскэ правительственна делегаци сентябриин 11-дэ оронойнь зүүн урда эрье шадархи промышленна ехэ түб газар—Хамхын хотодо ерээ.

Совет айлшад Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КНДР-эй Министрнүүдэй кабинедай Түрүүлэгшын орлогшо Ли Дю Евдэ үдэшүүлэн, арадай засагта Корейн омогорхол болохшо Рënсоной машина бүтээлгын заводто ошожо хараба. Энэнь химическэ, металлургическа, электрын элшэ хүсэнэй ба бусад промышленна һалбаринуудта шухала түхеэрэлгэ болон машинануудые бүтээн гаргадаг юм.

Д. С. Полянский, делегациин бусад гэшүүд заводой цехүүдые хараһан, коллективэйнь хүдэлмэритэй, ажабайдалтай дэлгэрэнгыгээр танилсаһан байна.

Эдэ айлшад заводой клуб соо болоһон машина бүтээгшэдэй митингдэ хабаадалсаа. Д. С. Полянский тэндэ байгшадай зүгһөө хани халуунаар угтагдан үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ заводой хүдэлмэришэдые, тэдэнээр дамжуулан ороной промышленна центрэй, Хамхын хотын бүхы ажалшадые алдарта ойгоор—Корейн Арадай-Демократическа Республикын тогтоогдоһоор 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан бүхы совет арадай үмэнэһөө халуунаар амаршалаа.

ХОАНГ МИНЬ ЗИАМ: „ХАНИ ХАЛУУНААР УГТАГДААБДИ"

Вьетнам-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци манай орондо айлшалһан аяншалгаяа дүүргэбэ. Вьетнам нүхэд хоёр неделиин турша соо совет хани барисаанай бүлгэмүүдэй холбооной, совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй айлшад болоо. Эдэнэр сентябриин 11-нэй һүни нютагаа бусаба.

Москвада, Ленинградта, Волгоградта, Тульска областьдо совет хүнүүд бидэниие тон хани халуунаар угтаа. США-гай эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүсэн бодоһон манай тэмсэлые хани ёһоор дэмжэдэг, талархадаг, бидэндэ үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ гэжэ оролдодог байһыень нюдөөрөө хараабди. Энэнь түбхын түрүүн совет хүдэлмэришэдтэ хамаадана. Эдэнэр манай захилнуудые болзорһоо урид дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргадаг байна. Манай орондо зорюулан мэргэжэлтэдые бэлдэдэг һургуулинуудай багшанар баһал ехэ оролдолго гаргана,—гэжэ ДРВ-гэй делегациин толгойлогшо, ДРВ-гэй культурын министр Хоанг Минь Зиам эндэһээ мордохынгоо урда тээхэнэ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Советскэ Союзда ерэһэн вьетнам залуушуулай амжалтатай һайнаар һураха бүхы арга боломжо хангагданхай байһыень хараабди. Энээнтэй дашарамдуулан, вьетнамецуудта үзүүлдэг тон шухала туһаламжын, дэмжэлгын түлөө Советскэ правительствада баясхалан хүргэхые үшөө дахин хүсэнэб гэбэ.

Делегациин толгойлогшо саашадаа иигэжэ хэлээ: минии эхэ ороной соёлой ажал ябуулагшад оронойнгоо эрхэтэдые совет арадай ажабайдалтай, соёл болбосорол ба амжалтануудтайнь танилсуулха байха. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан нёдондо жэл ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэхэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб мүнөө ДРВ-дэ зохёогдонхой.

Манай арадуудай соёлой харилсаа холбоон хоёр талынь культурые хүгжөөн баяжуулна, хани барисааемнай бэхижүүлнэ. Эхэ орондоо бусаад байхадаа, аха дүү ёһоной энэ хани харилсаагаа хүгжөөхын тулада бүри ехэ эршэ зориг гарган хүдэлмэрилхэбди гэжэ Хоанг Минь Зиам түгэсхэл дотороо мэдүүлбэ.

ТҮРҮҮШЫН ИЛАЛТА!

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Байгша ондо аймагай «Знамя Ленина» колхозой таряалан дээрэ үндэр баян ургаса гаранхай. Даб дээрэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 18,6 центнер орооһон абтана.

Элбэгээр ургаһан ороохо таряагаа Эхэ оронойнгоо амбаарта ехээр оруулхын тула мүрысэжэ, колхозой таряашад түрүүшын амжалта туйлаба. Сентябриин 11-дэ гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээд, бэлэдхэлэй пунктда 20 мянган центнер шэнэ ургасын шэлэмэл ороохо оруулаад байна.

Эндэ таряа хуряалга дээрэ дүршэлтэй бэрхэ комбайнернууд Ц. Дашиев, Е. Семёнов, Б. Батомункуев гэгшэд илангаяа шалгаржа, тус тустаа 3400—3700 центнер ороохо сохижо тушаанхай. Колхозой таряан ажалай Харгааһатын 4-дэхи бригадада (бригадирынь Г. Жигжитов, тракторна бригадынь бригадир Д. Дамбаев) ургаса хуряалга бүришье эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Эндэхид гүрэндөө таряа бултанһаа ехээр худалдаа.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ТЕЛЬМАНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫДА

ЖАРГАЛАНТЫН ГОЛОЙ ХЭШЭГ

*** Бүхы 3 мянган гектар сабшалангай га бүриһөө 16 центнер, зарим газарһаань гектарай 40—50 центнер үбһэн абтаа. * Хамта 45 мянган центнер үбһэн хуряагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 12 мянган центнерээр ехэ үбһэн бэлэдхэгдээ. * Зарим звенонууд үбһэеэ 7—10 хоног соо хуряажа дүүргээ. * Бүхы үбһэнэй 60 процент эрхим һайн шанартай гэжэ сэгнэгдээ.**

МҮНӨӨ манай эндэхи Дунда Бухэн, мүн баруулжаа Жаргаланта, Тохойн сабшалан дээгүүр ябаһан лэ хүн тэндэхи үбһэнэйнь һуринүүдэй олониие хаража гайхалсадаг. Нээрээшье энэ батайнай ехэ, бага нуга тохой бүхэн..., бургааһа шугын забһараарша, хаа хаанагүй үбһэнэй захагүй олон һуринууд жарылдажа байдаг.

Үбһэ ногооной иимэ элбэг баян ургаса манай эндэ һая наашанше абтаагүй юм. Даб дээрэ тоолоод үзэхэдэ, бүхы сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргэдэ 16 центнер үбһэн хуряагдаа. Тиихэдэ Дунда Бухэнэй отделениин ажалша бэрхэ луговод М. Н. Мордвинай даадаг Пасека гэжэ газарһаа га бүриин 60 центнер ургаса гараа гэхэ гү, али тэндэхи 32 га сабшалан дээрэһээ 1300 центнер үбһэн абтаа. Мүн Н. Т. Мордвинай даадаг Доодо-Гол гэжэ арба гаран га сабшалангай гектар бүриһөө 50 үлүүтэй центнер үбһэн хуряагдаа.

Нэн түрүүн бүхы луговодууд, газар уһалагшад болоод малшанай бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаһанай ашаар үбһэ ногооной иимэ элбэг баян ургаса гараа бшуу. Байгша ондо сабшалан дээ... наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэшье хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ гаргагдаа. Газаршье һайнаар ...

Эгээл тиимэһээ луговодуудnай бүхы сабшалангай га бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса заабол хуряахабди гэжэ найдамтайгаар мэдүүлһэн байгаа.

Сабшалангай ногооной элбэгээр ургаһаниие хараада абажа, тэрэниие богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряаха, мүн адууһа малдаа шалаал һаа ехэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, манай колхозойхид үбһэндэ һаяхан ороод байхадаа, республика соогоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаа һэн. Манай колхозойхид өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, богони болзор соо **бүхыдөө 43 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо арбаад мянган центнерээр ехэ үбһэ хуряаха зорилго урдаа табяа.**

Энэмнай нилээд харюусалгатай, хүшэрхэн зорилго байһаниинь элитэ. Урда жэлнүүдтэ манай колхоз үбһэндөө яһала эртэ оробошье, бригада, звенонуудтань ажалай эмхидхэлэй һула, ехэнхи хүдэлмэриин оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ үбһэ хуряалгаа аяар сентябриин тэнгһээ үнгэртэр унжагайрдаг байгаа. Тиигэһээр зарим газарай ногоон хүсэд сабшагдангүй хосордог бэлэй. Гадна үбһэ хуряалгын ехээр удаарһан, хожомдоһонһоо боложо, тэрэнэйнь шанар муу байдаг һэн.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, байгша ондо отделени бүхэндөө **бэеэ даaһан жэжэ звенонуудые олоор эмхидхээбди.** Юуб гэхэдэ, жэжэ звенонууд хүн зонойнгоо хүсэ зүбөөр хэрэглэжэ, сабшалга, хуряалга, һүрилэлтын хоорондо забһар гаргангүй, үбһөө хура бороодо оруулангүй абаха аргатай болоно. Жэшээнь, хонишон Николай Цынгуевай звеное абаад үзэе. Эдэнэр хоёр моритой долоон хүн хүдэлдэг юм. Түрүүн морин косилкаар, гар хажуураар үбһөө хоёр-гурбан үдэр сабшаад, тэрэнэйнгээ хатахалаар бултадаа гаража тармадаг, хуряадаг, һүрилдэг байгаа. Тиигэжэ үбһөө бага багаханаар сабшаад, бороо хурада оруулангүй, наранда үлүүсэ хатаангүй, шанартайгаар абана бшуу. Нүхэр Цынгуевай звено богони болзорто 889 центнер үбһэ эрхим шанартайгаар абаа. Бусад багахан звенонуудшье ажалаа баһал иимэээр эмхидхээ.

Хоёрдохинь юуб гэхэдэ, энээнһээ урагша элдэб техникэ, зэмсэгүүдээ олон звенонуудта иишэ тиишэнь тараажархидаг байгаабди. Тиимэһээ тэдэнь дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэдэгүй һэн. Харин энэ жэлдэ тракторай косилка, тармуур, оньһон волокуша-нагшуурга, үбһэ һүрилдэг түхеэрэлгэ гэхэ мэтые хуу суглуулжа, **тусхай томодхогдоһон, оньһожоруулагдаһан отрядуудые эмхидхээбди.** Мүнөө жэлдэ тиимэ гурбан оньһожоруулагдамал отряд хүдэлөө. Энээнэй ашаар үбһэ хуряалгын хүдэлмэри урда урдынхиһаа урагшатай һайнаар ябуулагдаа. Жэшээлхэдэ, колхозой гурбадахи отделениин Бабасан Базаровай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал отряд Доодо-Һутэйдэ хүдэлмэриин 7 үдэр соо 1764 центнер үбһэ һүрилжэ абаа гэхэ гү, али бүхы үбһөө августын 7-до хуряажа дүүргээд байгаа. Урдань тэндэ үбһэ хуряалга сентябрь гаратар унжагайрдаг һэн. Сэлэнгэ мүрэнэй саада бэедэ, Поёхондохи сабшалангай ногоо энээнһээ урагша ходо гараар сабшажа, оройдоол 3—4 һүри хэдэг бэлэйбди. Харин байгша ондо оньһожоруулагдаһан отряд (даагшань Шамиль Абдуллин) тэндэ эльгээһэмнай недели соо хорин һүри бодхоогоо гэхэ гү, али 1400 центнер үбһэ бэлэдхээ.

Ерэхэ жэлдэ үбһэ хуряалга дээрэ трактор, машинын хүсэ бүри үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидээбди.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие урагшатай һайнаар ябуулха хэрэгтэ үшөө юун гол шухала удха шанартай байгааб гэхэдэ, байгша ондо **социалис мүрысөөн аша урз ехэтэйгээр эмхидхэгдээ.** Үбһэ ехээр, илангаяа шанар һайнтайгаар абахын тула звено, отряд бүхэнэй дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэйнь дүн хаһа саг соонь гаргадаг, түрүүшүүлые бодотоор урмашуулдаг болообди. Энээнэй ашаар отряд, звенонууд хоорондоо эршэмтэй шангаар мүрысөө.

Ажалша бэрхэ луговодууд Д-Н. Аюшеев, С. Б. Бадмаев, М. Н. Мордвин, Н. Т. Мордвин, хонишод Г. Д. Аюшеев, С. Ц. Жамнинов, Н. Л. Арьяев, Д. Г. Ленхобоев, Н. Цынгуев гэгшэдэй даадаг звенонууд арбан хоног бүхэндэ тус тустаа 15—20 түхэриг мүнгэн шан эрье хонитойгоор абадаг байгаа.

Үбһэеэ түргэнөөр хуряахынгаа хажуугаар тэрэнээ шанар һайнтайгаар абаха хэрэгтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ анхарал хандуулнабди. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэд, бригадирнууд, арадай хиналтын постнуудай гэшүүд—булта ногоон ямараар сабшагдажа, хэр хаһа сагтаа хуряагдажа, хэр зүбөөр һүрилэгдэжэ байһаниие хёрхо наринаар шалгаа. Мүн үбһэшэдшье тэжээл эрхим шанартайгаар бэлэдхэхын тула ехэ оролдолго гаргаа. Юуб гэхэдэ, тэндэ ажалайнь түлөөһэн бэлэдхэһэн үбһэнэйнь шанарые харалсажа үгтэдэг болоо бшуу. Энээнэй ашаар бүхы үбһэнэймнай 60 шахуу процентнь нэгэшье хура бороодо оруулагдангүй, ногоон зэдаа шахуу абтаһан байна.

Колхозоймнай үбһэшэд урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Түсэбэйнгөө ёһоор бүхыдөө 35 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ аал, мүнөө сабшалан дээрэмнай 43 мянган центнер үбһэн һүрилэгдөөд, хуу хорёологдоод байна. Энэмнай нёдондонойхиһоо арба мянган центнерээр ехэ болоно. Гадна үшөө 2,5 мянган центнер үбһэн республикаһаа газаа тээ бэлэдхэгдээ. Мүнөө һүри бүхэнһөө үбһэ абаад, лабораторидо шалгуулжа, хэды шэнээн белок, протеин, каротин гэхэ мэтэ бодосуудаар элбэг байһаниие тодорхойлнобди. Юуб гэхэдэ, энээнэй ашаар үбһөө адууһа малдаа шанарайнь зэргээр зүбөөр хубаарилха, таарамжатай рацион табихадамнай һайн байха бшуу.

Эдэ бүгэдэһөө ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри бодотоор хээд, үбһэ хуряалтые боломжотой һайнаар эмхидхэжэ шадаад байгаа һаа, адууһа малда эрхим шанартай үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэхэ арга боломжын манайда гүйсэд бии байһаниие элитээр харуулна.

А. ЧИМИТЦЫРЕНОВ,
Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Н. С. ОЧИРОВ,
колхозой парткомой секретарь.

Энэ таряалан дээрэһээ силосэй комбайнай гаража ошохолоор лэ тракторист—комсомол хүбүүн Владимир Жаргалов булад мориёо иишэ залаба. Тэрэнэй хурса анзаһанууд шииг ехэтэй хүрьһые бамбайтар урбуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой тракторист В. Жаргалов. Тэрэ намарай паар хахалхадаа халаанайнгаа даабари 115 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА УРГАСА ХУРЯАЛГА, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГА ТУХАЙ

1968 оной сентябриин 9-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	таряа хуряалга	тэрэнэй сохигдоһониинь	кукуруза хуряалга	хартаабха хуряалга	намарай паар хахалалга
Баргажанай	65	77	84	0,8	8
Бэшүүрэй	64	97	99	8	25
Зэдын	58	51	84	—	15
Яруунын	40	23	—	—	4
Баунтын	—	—	—	—	—
Загарайн	51	94	97	11,1	27
Захааминай	40	3	72	—	66
Кабанскын	48	33	100	7	34
Прибайкалиин	54	43	96	5	50
Хэжэнгын	58	63	98	10	10
Хяагтын	46	79	91	6	11
Мухар-Шэбэрэй	69	58	98	—	24
Сэлэнгын	50	67	87	—	3
Түнхэнэй	20	30	100	0,8	13
Улаан-Үдын	52	83	97	22,3	28
Хорин	45	51	91	—	17
Хойто-Байгалай	100	100	—	—	—
Бүхыдөө республика дотор	53	65	93	9	19

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ЭДЭБХИЕЭ УЛАМ ЭРШЭДХЭН...

Ажахын ямаршье һалбарида, эмхи зургаануудта, элдэб захиргаануудта профсоюзай үүргэ тон ехэ. Хүн зониие, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын тула профсоюзай хэхэ юумэн ехэ даа.

Профсоюзай эхин организацинууд ехэшье, багашье һургуулинуудта бии ааб даа. Профсоюзай гэшүүдэй тооһоо дулдыдажа, тэндэ месткомууд һунгагдадаг байха.

Манай Яруунын аймагта найман дунда, гурбан найман жэлэй, арбаад эхин һургуулинууд тоологдоно. Тэдэ һургуулинуудта 355 багшанар коммунизм байгуулха хүнүүдые номдо һургана, хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй дунда коммунистнаршье байха, зүгөөр тэдэ булта шахуу профсоюзай гэшүүд.

Профсоюз, В. И. Ленинэй хэлэһээр, коммунизмын һургуули гэнэбди. Гэхэ зуура багшанарай дунда профсоюз ямар үүргэ бэелүүлдэг бэ? Хараад, шүүгээд үзэхэдэ, элдэбын байдаг.

Профсоюзай суглаан профсоюзна эхин организациин дээдэ орган ааб даа. Суглаан дээрээ профсоюзай гэшүүд ямаршье асуудал табижа, хэлсэжэ шадаха аргатай. Гэбэшье суглаанай хүсые хэрэглэжэ бирадаггүй организацинууд баһал байха. Суглаа татадаггүй, гансал гэшүүдэй түлбэри суглуулгаар профсоюзай бүхы ажалые хизаарладаг месткомууд хэндэ хэрэгтэйб?

Мүнөө үедэ, совет багшанарай урда шэнэ зорилгонуудай, шэнэ эрилтэнүүдэй табигдаад байһан үедэ һургуулинуудай профсоюзна организацинуудай үүргэ айхабтар дээшэлхэ ёһотой. Һургуулинуудтахи месткомууд нэн түрүүн багшанарай байра байдал, һайнаар ажаллаха арга боломжонуудые һайжаруулхын тула оролдохоһоо гадна, һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хэрэгүүдые шиидхэлсэхэ уялгатай.

Һүүдэй үедэ буржуазна үзэл номногшод ама хэлээрээ манийе дайладаг, манай хүнүүдые харгыһаань хазагайруулха, тээлмэрдүүлхэ һанаатайгаар аашалдаг болоһониинь мэдээжэ. Буржуазна үзэлтэнэй хорото гоглинуудта дабагдашагүй хатуу хуяг зэбсэг хэрэгтэй бшуу. Тиимэ зэбсэг — марксизм-ленинизмын мүхэшэгүй һургаал.

Тиимын тула политическэ үзэл бодолоо гүнзэгырүүлхэ талаарнь партийна бэшэ багшанарай дунда профсоюз нүлөөтэй байха зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, совет һургуулинууд үзэл сурталай шухала участогуудай нэгэн. Тэндэ партийна билетэйшье бэшэ һаа, үзэл бодолоороо коммунист зон хүдэлхэ ёһотой бшуу. Тиимэ болохолоороо, багшанарай мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлгэһээ гадна, коммунис үзэл бодолыень хүрсадхалга — тон шухала асуудал гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев багшанарай Бүхэсоюзна съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, совет һургуули юрэл эрдэм бэшэгтэй хүнүүдые бэлдэхэ бэшэ, харин тэндэһээ политическэ талаараа хүгжэнги, үзэл бодолоороо коммунизмын хэрэгэй түлөө ёһотой тэмсэлшэдэй ургажа гарахын түлөө харюусалгатай гэжэ тэмдэглээ һэн. Леонид Ильич Брежневэй үгэнүүд багша бүхэндэ хабаатайнь ойлгосотой.

Мүнөөдэрэй үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, бүгэдэ ниитэ зондо дунда эрдэм олголго мүн. Энэ хадаа арбан долооһоо гуша наһа хүрэтэрхи хүн бүхэниие дунда һургуулитай болгохо гэһэн удхатай. Энэ хэрэг бэелүүлгэдэ профсоюз мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ушартай ха юм.

Табигдаһан тус эрилтэ бэелүүлгээр Яруунын аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһаг болон багшанарай профсоюзай райком яһала юу-хээ хэнэ гэхээр. 1968-69 онуудай һуралсалай жэлдэ найман класс дүүргэгшэдэй наян процентнь гэхэ гү, али 363 һурагшад юһэдэхи классуудта һурахаар түсэблэгдөө. Һургуулинуудай директорнууд энэ асуудалда гол анхарал хандуулжа, юһэдэхи классуудай хүтэлбэрилэгшэдээр дуршэл һайтай багшанарые томилхо уялгатай. Юһэдэхи классуудһаа һурагшадай гаража ошохогүйн тула, тэдэнэй заатагүй арбадахиие дүүргэхын тула һургуулиин болон классай хүтэлбэрилэгшэд оролдохо.

Мүн баһа хүдэлжэ байгаа залуушуулые дунда эрдэмтэй болгохо гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг. Манай аймаг дотор үдэшын һуралсалай талаар нёдондоной түсэб 100 процент, заочно һуралсалаар 112 процент хүрэтэр дүүргэгдэө.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд һургуулиин хүтэлбэрилэгшэнэртэй, ниитын организацинуудтай хамта дээрэ хэлэгдэһэн асуудалые дары шиидхэхэ уялгатай. Юундэб гэхэдэ, хүдэлжэ байһан залуушуулые һуралсалда хабаадуулха гээшэ гансахан һургуулинуудай өөһэдынгөө хүсөөр үрдань орохо хэрэг бэшэ бшуу.

Арадай гэгээрэлэй урда табигдадаг үшөө нэгэ шухала асуудал — һургуулинуудые кабинедэй системэтэй болгохо. Предмет бүхэнөөр кабинедтэй болоо һаа, багшанар һуралсалай хэрэгые улам һайнаар эрхилдэг болохо байна. Жэшээнь, биологи гү, али физикээр, математика гү, али хэлэнүүдээр тусхай кабинедтэй байхадаа, туршалгын болон харалга-үзэлгын хэрэгсэлнүүд эмхи гуримтай болохо ха юм.

Манай аймагта олон һургуулинууд кабинедүүдтэй болоҗо байнхай. Тэрэ талаараа Гүндын, Мужыхын дунда һургуулинууд муу бэшэ.

Кабинет эмхидхэхын, тэдэниие түхеэрхын тула горитойхон творческо ажал ябуулха юм ааб даа. Диапозатив, диафильм, магнитофон болон колбонуудһаа эхилээд, грамматическа таблицанууд хүрэтэр кабинедэй хамаг хэрэгсэлнүүд һууриня олонги байбал, хии талаар хирэ тооһондо дарагдахагүй, эбдэрхэ хахархагүй ааб даа.

Зүгөөр энэ эрилтэ һургуули бүхэндэ сахигданагүй хаш. Имагтал энэ шалтагаанһаа 1967 оной тоосоото бүридхэлэй үедэ Витимэй дунда һургуулида 464 түхэригэй, Иисэнгын дунда һургуулида 301 түхэригэй һуралсалай хэрэгсэлнүүд хэрэгһээ гараа гэжэ тоологдоо бээ. Эндэ һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд болон һуралсалай хэрэгтэ халирхайгаар оролсодог профсоюзна организацинууд зэмэтэй гэжэ һанагдана.

Гэхын хажуугаар багшанарай эрдэм, мэргэжэл шадабариинь саг ургалжа дээшэлүүлжэ байха гээшэ шухалын шухала зорилго ааб даа. Мүнөө сагта эрдэм мэргэжэл тулюуртай багшанар һургуулиин богоһошье алхахаяа зүрхэ алдаха ушартай. Яахадааб гэбэл, үе сагаймнай эрилтэ тиимэ бшуу.

Багшанар газетэ, журналнуудые уншажа, эрдэм мэдэрэлээ һэльбэжэл байдаг юм бээ. Зүгөөр багшанарта дээдэ эрдэмтэй болохо хүсэл түрүүлхээр үшөө бата юумэн хэгдэнэ. Аймагай багшанарай августын зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой һургуулиин таһагые даагша Ю. Х. Халзанов багшанарай эрдэмээ дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал хандуулаа. Нээрээшье, аймагай багшанарай оройдоо гушан процентнь дээдэ һургуулитай. Энэхадаа горитой дутагдал гээшэ ааб даа. Гэхэ зуура аймоногой дэргэдэ Багшанарай институдай заочно таһагай зүгһөө консультпункт нээбэлнь, ехэл һайн бэлэй. Юуб гэбэл, һураха дуратай зон олоншье һаа, алибаа шалтагаанһаа үбэлэй гү, али зунай сессидэ заримдаа ошожо шадангүй үлэшэдэг. Консультпункт нарай үхибүүдтэй эхэнэр багшанарта илангаяа ехэ туһаламжа үзүүлхэ һэн.

Зүгөөр дээдэ һургуулида һуралгые хүбиин хэрэг гэжэ тоолонгүй, местком бүхэн тус асуудалые багшанарай урда табижа, һануулжа байха аабза.

Багшанар һуралсалай жэл соо бүхы шадалаа гарган хүдэлдэгынь мэдээжэ. Тиимэһээ багшанарай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ тухай профсоюз һаналаа табиха уялгатай гээшэ. Энэ асуудалда манай профсоюзна организаци яһала анхарал хандуулдаг.

Мүн баһа холын городууд болон нютагуудаар, жэшээлхэдэ, Москва, Ленинград, Прибалтика, Кавказ, Хара далайн эрье хүрэтэр профсоюзай путёвкоор багшанар аяншалдаг. Иимэрхүү аяншалгада ябахадаа, багшанарай тархиин амархаһаа гадна, тэдэнэр олон юумэ хаража, үзэжэ, ухаан бодолоо баяжуулха аргатай болоно бшуу. Иимэ аяншалганууд гуманитарна предмедүүдые заадаг багшанарта илангаяа хэрэгтэй.

Аймагай профсоюзна организациин, һургуулиин месткомуудай ябуулха ажал яһала ехэ.

Ц. НИМАЕВА,
Яруунын аймагай багшанарай профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.

ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ. «Восточные Саяны» колхозой Галбайн отделенидэ партийна суглаан һаяхан болобо. Тэрээн дээрэ колхозой ахалагша агроном Б. С. Данилов таряа хуряалгын үедэ коммунистнуудай дүүргэхэ үүргэ тухай элидхэл хээ.

Һүүлээрнь соёл сурталай хүдэлмэри арад зоной дунда үргэнөөр ябуулха тухай, мүн комсомолой 50 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойнуудые бэлэгтэйгээр угтаха хэрэгтэ ко[...]нистнууд болон агит[...]нуудай хэхэ юумэн [...] Толтойн дунда һург[...] директор Д. Г. Зам[...] хөөрэжэ үгөө.

Б. БИРБА[...]

Смоленскын трикотажна фабрикада ВЛКСМ-эй 670 гэшүүд бии юм. Залуушуулай 7 бригада «Комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болонхой. Зураг дээрэ: оёдолой цехэй комсомолой эмхиин секретарь Галина Соловьева дамжуулгын вымпел нүхэдтөө харуулжа байна.

ТАСС-ай фото.

ДҮРБЭН ҺАРААР ТҮРҮҮЛБЭ

Гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 8 һара соо дүүргэбэ. Һү тушаадаг пунктада 5100 центнер һүн оробо. Түсэбэй хахадһаа ехэнхиинь коммунист А. Брылевой даадаг һү һаалиин хоёрдохи фермынхид тушааба.

Һаалишад У. Леонова, Ф. Иванова, М. Парфенова, Е. Хаманова гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриһөө 1000—1000 гаран литр һү һаажа, абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүтэлбэ.

Бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзөөд, артелиин һаалишад үлэгшэ 4 һара соо гүрэндэ түсэбһөө гадуур 2000 центнер һү худалдаха гэжэ шиидэбэд.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Мухар-Шэбэр.

ДААБАРЯА ДҮҮРГЭЭ

Байгша оной үнгэрһэн наймад һарын туршада республикымнай худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй ажалшадай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангахын тула нилээд оролдоһон юм. Тиин эдэнэр энэ хугасаа соо 96 миллион 140 мянган түхэригэй элдэб эд бараа худалдажа, хараалагдаһан түсэб даабаряа үлүүлээ.

Эндэ Тарбагатайн райпотребсоюзай (түрүүлэгшэнь нүхэр Медведев) хүдэлмэрилэгшэд түсэб даабаряа 121 процент дүүргэжэ, онсо шалгараа. Хойто-Байгалай наймаашад хараалагдаһан даабаряа 54 мянган түхэригөөр үлүүлжэ, удаадахи һуурида гараа.

Мүн тиихэдэ Баргажанай, Бэшүүрэй, Баунтын, Яруунын, Прибайкалиин, Хориин райпотребсоюзуудай хүдэлмэрилэгшэд абаһан социалис уялгаяа саг болзортонь дүүргэжэ шадаа.

Д. КОЛМАКОВ.

МҮХЭШЭГҮЙ АЛДАР ГАБЬЯАТА[...]

«Залуу гварди» гэжэ комсомольско нюуса организациин эмхидхэлшэд, хүтэлбэрилэгшэд: Ульяна Громова, Иван Земнухов, Олег Кошевой, Сергей Тюленин, Любовь Шевцова гэгшэдтэ Советскэ Союзай Геройн алдар соло олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указда гар табигдаһаар 25 жэл мүнөөнэй сентябриин 13-да гүйсэхэнь.

Эдэнэр Украинадахи Краснодон гэжэ нүүрһэшэдэй бишыхан городто ажаһууһан юм. Һургуулида һуража, эбтэй этэй ябадаг, шүлэгшье бэшээд туршадаг һэн. Һургуулияа дүүргээд, эхэ эсэгэдээ туһалхабди гэжэ, бүхы совет эдир залуу хүбүүд, басагадай һанадаг, бододогтол адляар сэдьхэжэ, эрмэлзэжэ ябаа бшуу.

Теэд эдэнэй һаруул һайхан хүсэл эрмэлзэл бэелүүлэгдэхэ хүбигүй байшоо. Фашис Германи харата муухайгаар Советскэ Союзда добтолон ороо бэлэй. Тиин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ һааб даа. Донбассай городууд, тосхонуудай дайсанда түр зуура эзэлэгдээд байхада, Краснодоной зон, залуушуул Эхэ ороноо хамгаалалсахаяа жагсаһан юм. Коммунис партимнай дайсанда эзэлэгдэһэн газар дээрэ партийна, комсомолой подпольно организацинуудые олоор эмхидхэһэн байгаа. Арадай хэһээгшэд хорото булимтарагшадые һамна сохин һүрдүүлхэ хүсэн болоо бэлэй.

Украинын Коммунис партиин Центральна Комитет Краснодондохи партийна подполиие эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал табиһан юм. Дайсаниие дараха тэмсэлдэ Краснодоной комсомолшууд хабаадуулагдаа. 1942 оной сентябрьда эдир подпольщигуудай штаб байгуулагдаад, «Залуу гварди» гэжэ эрэлхэг нэрэ абаһан. Тэрэнэй командираар Иван Туркенич, комиссараар Олег Кошевой һунгагдаа һэн. «Залуу гвардиин» дайшалхы ябуулгые подпольно партийна комитет хүтэлбэрилдэг байгаа.

Залуу хүбүүд, басагад энэ организацида абтахадаа шахаа тангариг үгэдэг байһан. Тэрээн соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: «...Галдагдан шатаагдаһан, һандаргагдан дээрмэдэгдэһэн хото, тосхонуудайнгаа түлөө, манай хүнүүдэй шуһанай түлөө, зобоогдон[...] даһан 30 нүүрһэшэд-гэро[...] түлөө дайсаниие хайрагүй [...]гаар хэһээхэб. Дайсаниие [...]хын тула ами наһаяа үгэл[...] тохёолдоболнь, минуташье [...] гангүй үгэхэб...»

Залуу гвардеецүүд фаши[...] пагандын худал хуурмагы[...] шэлһэн бэшэмэл хуудаһа[...] Совет Армиин частьнуудай [...]шаа дабшажа байһан тух[...] дээсэлнүүдые нютагайнгаа [...] дунда тараадаг байһан. Эд[...]риодууд дайсантай тэмс[...] али бүхы аргануудые хэрэ[...] байгаа. Дайсанай автомо[...]нуудта добтолдог, харгы [...] элдэб һүйдхэл хэдэг, масте[...]нуудайнь түхеэрэлгэ эбдэж[...] саалһаа гаргадаг бэлэй. Да[...] «ажалай биржэ» гэдэг з[...]ниие шатаажа, нютагайнга[...]луу хүбүүд, басагадые [...] барлаг болгон абаашалгаһаа[...]даг ябадал, залуу гвардее[...]хэһэн олон операциин эгэ[...]римгой ябуулганьболоно. [...]санда эзэлэгдээд байһан г[...] үндэр гэр бүхэнэй оройдо Агу[...] Октябриин социалис рево[...] 25 жэлэй ойн үдэр залуу г[...]цүүдэй үлгэһэн улаан ту[...] үглөөгүүр эртэһээ намилза[...]дажа байһые Краснодоно[...] зон бүхы наһан соогоо ма[...]гүйгөөр хадуужа абаһан юм.

Подпольно партийна орга[...]ци немецүүдэй гарнизонд[...]сэгтэ добтолго хэхээр б[...] эхилээ. Энэ ябуулгаар «[...] гвардиин» урда тон ехэ [...] табигдаһан. Теэд, тэрэ түс[...] бэелүүлэгдэжэ шадагдаагүй [...]лэй. Урбаһан этэгээдүүдэй [...]логоор олон залуу гвардее[...] мунистнууд гестапода [...]шоо. Баригдажа хаагдагша[...] шистнуудай хархис хатуу [...]дэлгын үедэ эрэлхэгээр бэе[...]рижа, нугаршагүй зоригто[...] сэхэ сэдьхэлтэй байһанаа б[...] харуулаа бэлэй. Харата му[...] хашалга мүрдэлгэшье тэдэнэ[...]ригые хухалжа шадаагүй. [...] баатарнууд Эхэ оронойнго[...] жаргалай түлөө, совет ара[...]гаа эрхэ сүлөөгэй түлөө ами [...] һаяа үгөө. Тэдэнэй нэрэ [...] баатар габьяань—мүнхэ.

Галина ПАВЛОВ[...]
АПН-эй корреспон[...]

„АЖАЛШАЛ ХҮН БОЛОХО ДАА“

— ЯМАРШЬЕ ажалда ябахадаа, хододоол һайнаар хүдэлжэ, даабари түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг. Тэрэнэй хэһэн хүдэлмэриин шанар бултанайхиһаа илгараад лэ байха. Даажа абаһан хүдэлмэридөө ёһотойл коммунис ёһоор хандадаг хүн. Энэ нүхэрһөө бултадаа жэшээ абажа хүдэлхэ ёһотойбди.

Иимэрхүүгээр улад зоной хөөрэлдэхые, суглаанууд дээрэ (партийнашье, колхознигуудайшье) хүтэлбэрилхы тушаалтанай хэлэхые нэгэнтэ бэшэ шагнаһан байгааб. Теэд хэн тухай иимэ һайн һайхан, магтаалай үгэнүүд хэлэгдэнэб гэжэ бодолгоһо болонгүй, гансата ойлгодог һэм. Өөрынгөө һанаһаниие лаблахын тула нютагайнгаа үбгэжөөлнүүдэй нэгэнһээ нэгэтэ асуухаламни.

— Юун гэнэ гээшэбши? Цыбикжаб Дымпиловнай колхозойнгоо залуушуул соо шударгы ажалаараа суурхадаг болоо һэмнай, —гээд, энеэбхилэн харюусаа һэн.

Тиимэл даа. Цыбикжаб Ринчинович Дымпилов. Миний сасуутан. Бүри үхибүүн ябахаһаа эхилжэ, ажалай «амта» абаһан хүн.

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе... Тэрэ үедэ хото, хүдөө нютагуудта бүһэтэйшүүл үсөөн һэмнай даа. Дайнда мордоһон нүхэдэйнгөө, абанар, аханарайнгаа түлөө эхэнэрнүүд, эдир хүбүүд, басагад хүдэлдэг бэлэй. Харгаита гэжэ нютагта колхозой хайнагуудай фермын байра шэнээр бариха гэжэ шиидхэбэри абтаһан байгаа хаш. Тэрэ харюусалтатай хүдэлмэри хүтэлбэрилхыень нютагай үбгэжөөлнүүдэй нэгэн Дугар Доржиевта даалгагдаһан байгаа. Хажуудань 15—16 наһатай сэл залуу хүбүүд, эхэнэрнүүд. Тэдэнэй дунда Цыбикжаб. Бэеэр тиимэ томо бэшэшье аад, харахада нэгэл ондоошог...

Сагшье ошобо, барилгашье дүүргэгдөө. Колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ Дугар Доржиев үгэ хэлэхэдээ:

— Барилга хэхэ даабари абаад байхадаа, заримдаа айдагшье һэм. Хайшан гээд малай байра бодхоохобибди гэжэ һанагдадагшье һэн. Теэд даабарияа болзортонь дүүргэжэрхёобди. Хүбүүднай бултадаа бэрхэнүүд байгаа. Тиихэдэ Цыбикжаб бултанһаа илгарна,—гэжэ эдир залуу хүбүүе магтагша һэн.—Ажалшал хүн болохо даа.

Дугар Доржиев тиихэдэ тон зүбөөр адаглан хараһан байгаа. Цыбикжаб Дымпилов тэрэ гэһэнһээ хойшо хамтын ажалда хүдэлжэ, хододоо магтаал хайрада хүртэжэ ябадаг юм. Ямаршье ажалда угаа оролдосотойгоор хандадаг, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

...1953 оной декабрь һара. Үбэлэй янгинама хүйтэн үглөөгүүр колхозой правлени тээшэ Совет Армиин солдадай хүбсаһатай хүбүүн гэшхэлнэ. Хоёр-гурбан хоногой урда тээ уялгата албаяа дүүргэһэн Цыбикжаб Ринчинович колхозой түрүүлэгшэ Илья Шагдуровичай кабинедтэ орожо мэндэшэлэлсээд, нютагайнгаа һонинииe хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр:

— Армиин уялгата албаншье дүүрэбэ. Колхоздоол хүдэлхэ һанаатайб. Барилгада ябахада ямар бэ?—гэжэ хандахадань:

Ехэл һайн гээшэ. Энэ намартаа армиһаа ерэһэн хүбүүднай бултадаа нютагтаа хүдэлжэ эхилээ. Колхоздомнай барилга ехээр хэгдэхээр хараалагдана. Барилгашан болохо гэһэн бодолыетнай хоёр гараа үргэн зүбшөөнэб,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ хүхюутэйгээр харюусаа бэлэй.

Тэрэ хөөрэлдөөнһөө хойшо арбан табан жэл шахуу болобо. Бүхы энэ үе соо Цыбикжаб Ринчинович Дымпилов колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын модошо дархашуулай бригадые толгойлно. Энэ үе соо Утаата, Оронгодой, Тутхалта, Хохюурта нютагуудаар ниитын адууһа малай байранууд, малшадай ажаһууха һаруул һайхан байшангууд олоор баригдаа. Тиихэдэ колхозой түб һууринда хэды олон шэнэ гэрнүүд ербылдэн бодоо гээшэб! Тооложо барахаар бэшэ. Үшөө автомашинануудай гараж, библиотекэ, культбазанууд, банинууд, ороохо таряанай складууд, магазин... Богонихоноор хэлэхэдэ, Цыбикжаб Ринчиновичэй хабаадалгагүйгөөр баригдаһан гэр, малай байра энэ нютагта олохогүйт. Юрэдөөшье олохогүйт! Ажалайнь шанар хододоо һайн байдаг.

Дугар Доржиевай эдир залуу Цыбикжабые дахуулан ябажа, барилгын хүдэлмэридэ хабаадуулһан, һургаһан тухай дээрэ хэлэгдээ һэн. Тэрэ үбгэжөөлдэ адляар Цыбикжаб мүнөө залуу үетэниие ажалда һургадаг, туһатай зүбшэл, заабаринуудые үгэдэг һайн һайхан заншалтай.

— Би үбһэндэ гараха болооб. Цыбикжаб абгайн бригадада. һайн даа,—гэжэ арбан хоёрдохёо алхажа ябаһан Володя хүбүүнэй ажыдаэ хүхюутэйгээр хоёр жэлэй саада тээ хэлэжэ байһан һанагдана.

Володя тиихэдэ түрүүшынхеэ үбһэндэ гарахаяа байгаа. Тэрэ хүбүүн Цыбикжабые ажалша бэрхэ, дүрбэн тэгшэ хүн гэжэ аха нүхэдэйнгөө хөөрэлдэхые нэгэнтэ бэшэ шагнаһан байгаа бээ. Тиигээд баярлаһандаа нигэжэ ажыдаэ хөөрөө ёһотой.

Цыбикжаб Дымпилов нимэл энэрхы сэдьхэлтэй, хайшан гэбэл хүндэ, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө, илангаяа үхибүүдтэ туһалхые оролдожо ябадаг хүн юм.

Үнгэрһэн хабартаа Цыбикжабай ударидалга доро Утаата нютагта һаалиин фермын малнуудай шэнэ байра бодхоогдоо. Энэ жэлэй үбһэ хуряалгын үедэ колхозой эгээл томо—арба гаран хүнһөө бүридэһэн звеное толгойлжо ябаа. Тэдэнэй олонхинь һургуулиин һурагшад байгаа. Хэды тиимэшье һаань, тэжээл бэлэдхэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргөө.

ПАРТИИН гэшүүн Цыбикжаб Ринчинович Дымпилов ёһотойл коммунис ёһоор ажалдаа хандана, бусад нүхэдтөө эршэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тиигээд коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Партийна бюрогой, колхозой правлениин гэшүүнээр, сомоной Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан байха. Оло дахин үнэтэ шан, Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн. Тэрэнэй фото-зураг колхозой Хүндэлэлэй самбарта хододоо байдаг юм. Тиихэдэ СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадаха путевкоор шагнагдажа, түрэл оронойнгоо ниислэл хото Москвада ошоһон байха юм.

Хорёод жэлэй саада тээ Дугар Доржиевай Цыбикжап тухай «ажалшал хүн болохо даа» гэжэ хэлээшэнь зүб байгаа.

Б. ВАНЧИКОВ,
Захааминай аймагай «Байкал» колхоз.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллектив табан жэлые болзорһоо[...] дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсонхой[...] предприятида түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн—инженер М[...] Савков уялгануудтаа харюусалгатайгаар хандадаг юм. Энэ[...]лаанайхнд хоёрдохи кварталда 826 мянган киловатт-час эле[...] элшэ хүсэ алмаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Савков.

П. БУРМАКИНАЙ фо[...]

Бэшүүрэй аймагта

ТЕЛЕВИЗОР ХАРАХАНЬ ДҮТЭЛӨӨ

Бэшүүрэйхид телевизор харахаяа хүлеэһээр үнинэйшье бэшэ юм. Барилга түхеэрэлгын хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байнхай. Аппаратурын табигдаха байра баригдажа дүүргэгдөө. Барилгын бригадын бригадир И. А. Манопян нигэжэ хөөрэнэ:

— Манай барилгашадай бригада 24 үдэрэй турша соо тус барилга хэжэ дүүргөө. Сагһаа урид барихабди гэһэн уялгала нэрэтэй солотойгоор дүүргээбди. Барилгашаднай эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлөө. Олоной найдалые шадалаараа харюулаабди гэжэ һанагдана.

Аппаратурын частьнууд Фрунзе, Эрхүү хотонуудта захил хэгдээ.

Алташын хойно эгсээр үндыһ бодоһон Маани хадын оройдо телевидениин шэнэ байра элеэр харагдана. Зайн хүсэтэ гал дамжуулха бүдүүн шабын түмэрнүүдтэй столбнууд жэрбылдэн жэрынэ.

Шэнэ жэл болотор Бэшүүрэй таряашад дулаан гэртээ һуугаад, городойхидтол адляар телевизор харадаг болохонь.

Эгээл тиимэһээ магазинуудта ороһон телевизорнүүдые хүн зоной эртээнһээ худалдан абадаг болоһониинь гайхалгүй.

МЕХАНИЗАТОР, МАЛШАДЫЕ ҺОНИРХУУЛНА

Арбан хүнһөө бүридэһэн агитбригада аймагай түбһөө һаяхан Бэшүүрэй совхоз ороо. Таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан механизаторнууд, гүүртэ, отаранууд дээрэ байһан малшад тэдэнэй табиһан концертые ехэтэ һонирхожо харана.

Концерт табихынгаа урда тээ агитбригадынхид элидхэл, хөөрэлдөө хэдэг заншалтай. Партиин райкомһоо эльгээгдэһэн бэрхэ бэрхэ агитаторнууд уласхоорондын байдал тухай хүдөөгэйхи[...] дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэн[...].

Тус агитбригадые Бэшүүр[...] соёлой байшангай хүдэлмэри[...]шэ Николай Шикин хүтэлбэри[...] Гаргаһан «Сахилгаан» газетэ[...]дынь уран гоёор шэмэглэгдэн[...] удха түгэлдэрөөр, зохидоор бэ[...]дэнхэй.

Агитбригадынхид бусад колхо[...] совхозууд дээгүүр ябажа, т[...] бэлэдхэлтэй, һайн програм[...] байһанаа харуулха юм.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН хурса зэбсэгүүд

УРАН ГОЕ, ХҮНЭЙ АНХАРАЛ ТАТАМА БАЙГ ЛЭ

«Теплоприбор» заводой партийна, профсоюзна организацинууд заводой научно-техническэ бүлгэмтэй (НТО) хамта 1968—1970 онуудта заводойнгоо ажал дээрэ ариг сэбэрые сахиха, культура дээшэлүүлхэ холын хэмжээтэй түсэб зохёоһон байна. Эдэ ажэ ябуулганuудынь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагданхай. «Зураглан харуулһан агитаци ба үйлэдбэриин эстетикэ» гэжэ бүлэг энэ түсэб соохи ехэ һуури эзэлхэ юм.

Энэ түсэб бэелүүлхэ талаар олон ехэ юумэн хэгдэжэ эхилэнхэй. Ажал дээрэ ариг сэбэрые сахиха, ажалай культура дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхыень заводойнгоо хүдэлмэришэдые партийна эдэбхитэд уряална, иимэ шэглэлээр хүдэлмэри ябуулна.

Саяхан городой семинар-зүблөөн тус заводто үнгэргэгдөө. 100 гаран хүн хабаадаа. Городой заводуудай директорнууд, партийн организацинуудай секретарьнууд, заводуудай хүдэлмэришэдэй эдэбхитэдүүдэй түрүүлэгшэнэр, научно-техническэ бүлгэмэй гэшүүд энэ суглаанда хабаадаһан. Зураглан харуулһан агитациие уран хурса удхатай болгохо, ажалай культура дээшэлүүлхэ гэһэн — иимэ зорилготой семинар-зүблөөн болоо.

«Теплоприбор» заводто түхеэрэгдэһэн, зураглан харуулха агитаци, үйлэдбэриин эстетикэ, ажалай культура яһала һайн гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад сэгнэлтэ үгэһэн байна. Зураглан харуулһан агитациие улам һайжаруулха, уран хурса удхатай болгохо, үйлэдбэриин эстетикэ, ажал дээрээ ариг сэбэрые сахиха, культура дээшэлүүлхыень эдэнэр хүсэһэн байна.

Энэ заводто хододоо шэнэ үүсхэл гаргахые һанаашалжа, ухаалдижа байдаг юм. Заводой партийна бюро, дирекци зураглан харуулһан зүйлнүүдые түхеэрдэг олон эдэбхитэдые, уран зураашадые, карикатуристнуудые, фотографуудые, поэдүүдые хүмүүжүүлэн ургуулаа. Заводой директор П. С. Сытов, лаборант П. Ф. Гомбожапов, хүдэлмэришэн Н. А. Юдо, главна инженер Ю. В. Музыка, хүдэлмэришэн А. И. Курпилов, НТО-гой таһагые даагша А. И. Илюшкин, уран зураашагоёогшо В. П. Сохан болон бусад эдэнэрэй тоодо ороно. Плакадууд, выставкэнүүдээр парти правительствын хараа түсэбүүдые зураглан харуулдаг, заводойнгоо алдарта хэрэг ажалые урлан зураглажа харуулдаг хүнүүд эдэл юм шуу.

Тус заводто уран һайханай совет байгуулагданхай. Эндэнь дүрбэн секци бии гэбэл; зураглан харуулһан агитациие урлан бүтээхэ; эстетикын ба заводойнгоо газаахиие болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха; ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, ариг сэбэрые сахюулха, түхеэрэлгэнүүдые гоёон шэмэглэхэ.

Ажабайдалай эрилтые, заводой коллективэй шармайн тэмсэжэ байһан үйлэдбэриин зорилгонуудые хараадаа абажа, зураглан харуулһан агитациие эмхидхэхэ, тэрэниие гоёон зураха түсэб табидаг гуримтай. Энээндэ нэгэ жэшээ харуулая, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, Ильичэй дүрэтэй шэнэ панно бодонхой. Энэ түүхэтэ ойдо зорюулан заводой коллективэй абаһан социалис уялганууд энэ панногой хажууда гоёор бэшэгдэнхэй. Мүн «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол уранаар бүтээһэн стенд дээрэ үлгөөтэй. Энэ стендэнь хэдэ хэдэн бүлэгүүдтэй. Ажалай мүрысөөн тухайда фотомонтаж хэгдэнхэй. Коммунис ажалай ударник, прибор барилгын министерствын отличник, мүлигшэ В. И. Красиковой фото-зураг эндэнь няагдаһан хай. Доронь иигэжэ бэшээтэй: минии уялга — Ленинэй ой болотор табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ. Энэ ойдо зорюулагдаһан ажалай мүрысөө харуулһан фотомонтажай хажууда Чехословакида боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай, ТАСС-ай мэдүүлгэ газетэ, журналнуудһаа хайшалагдаад няагаатай.

Ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ асуудал зураглан харуулһан агитацидань ехэ һуури эзэлнэ. Жэшээнь, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр табан жэлэй даалгабарие энэ заводойхидой үлүүлэн дүүргэжэ байһан тухайда диаграммануудаар, плакадуудаар мэдээсэгдэнэ. Үдэрэйнгөө нормо амжалтатайгаар дүүргэдэг хүдэлмэришэдые магтадаг, солыень дуудадаг байна. Жэшээнь, «Молния» гэжэ хуудаһан цех соонь үлгөөтэй. Хариин гүрэнүүдтэ эльгээхэ продукци бүтээдэг В. Логуновой даадаг звено августын 26-да үдэрэйнгөө даалгабарие 115 процент дүүргээ гээд тэрэ хуудаһаар мэдээсэгдэнэ. Бүтээн гаргаһан зүйлнүүдынь эрхим шанартай. Нүхэд Р. Зигзагина, Т. Соболева, Л. Якимова, А. Афанасьева, Н. Фефелова гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Эдээнһээ жэшээ абагты гээд саашань бэшээтэй.

«Ажалай бүтээсые нэгэ процентээр дээшэлүүлхэдэ, заводто юу үгэнэб» гэһэн темээр зохёогдоһон плаката хүнүүдэй анхарал ехээр татана. Үгышье һаа, «Хүдэлмэриин нэгэ үдэр гээбэл, заводто хэды шэнээн хохидол ушаруулнаб», «Хүдэлмэриин сагай нэгэ процентые арьбалхада, заводто юу үгэнэб» гэһэн плакадууд һонирхолтой байхаһаа гадна, хүсэ нүлөө үзүүлдэгынь элитэ.

Заводой партийна бюро, зураглан харуулһан агитациин совет табан жэлэй түсэб тайлбарилха талаар ехэ юумэ хэжэ байдаг. Стендүүд, плакадууд, диаграмманууд гоёор зураглан түхеэрэгдэнхэй. Табан жэлэй түсэб тухай тайлбаринууд КПСС-эй XXIII съездын табиһан зорилгонуудтай, заводой коллективэй ябуулжа байһан ажал хэрэгтэй, зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор хэгдэдэг дээрэһээ хододоо хүсэ нүлөө ехэтэй байдаг юм. Тус заводой хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин түсэбүүд, социалис уялганууд бодомжотойгоор, оншотойгоор тайлбарилагдадаг гуримтай. Заводойнгоо табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тулада өөһэдөө юу хэхэ ёһотойб гэжэ энээн соонь хэлэгдэнэ.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ улас түрын ехэ удха шанартай, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй агуу ехэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн уряагай бодото бэелэл мүн болохо юм.

Коммунизм байгуулга гээшэ шэнэ предприятинуудые бодхохо, экономическа хүгжэлтые үргэн дэлисэтэйгээр урагшань дабшуулхаһаа гадна, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ, коммунис шэнэ харилсаануудые бии болгохо гэһэн удхатай гээд энэ предприятида түхеэрэгдэһэн, уран хурсаар зурагдаһан уряанууд эли тодо газарта үлгэгдэнхэй. Плакадуудые, фотозурагуудые, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, ажалаараа суурхаһан хүнүүдтэ зорюулһан хүндэлэлэй самбарнуудые гоёор түхеэрхэ хэрэгтэ заводой эдэбхитэд, уран зураашад ехээр һаналаа табидаг болонхой. Түсэбөө дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ түрүүлжэ ябаһан заводой эрхим хүнүүдэй зурагууд үргэнөөр харуулагдадаг гуримтай. Заводто орохынтнай урда тээ «манай заводой эрхим хүнүүд» гэһэн фото-зурагууд тус предприятиин түрүүшүүлтэй, үнинэй хүдэлһэн хүнүүдтэй танилсуулха.

Гадна «эрхим мэргэжэлтэд» гэһэн нэрэ зэргэ эдэ хүнүүдтэ олгогдоо гэһэн стенд хүнэй анхарал татана. Энэнь иигэжэ түхеэрэгдэнхэй: Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүдэлмэришэд эгээл шэнэ түхэлэй машинын хажууда дүрэнүүдээ буулгуулагданхай.

Заводой хашаа соонь «Совет хүдэлмэришэн, шамда алдар соло!» гэһэн уряа лозунг эндэ хүдэлхөөр ерэһэн хүн бүхэниие амаршалан, хүдэлмэришэнэй нэрэ солые үргэн магтан байдаг.

Эндэхи партийна организаци зураглан харуулһан зүйлнүүдээр дамжуулан техническэ хүгжэлтэдэ ехэ анхаралаа табидаг юм. Гурбан жэл боо заводто туйлагдаһан «техническэ хүгжэлтэ» гэһэн плаката типографяар барлагдан гаргагданхай. Энэ заводто техникые улам нарижуулан һайжаруулха талаар юун хэгдэхэб гэжэ тодо һонороор эндэнь заагданхай. «Манай ухаалан зохёогшод» гэһэн фотостенд ухаансар һүбэлгэн хүнүүд тухайдаа хөөрэнэ.

Энэ заводто техническэ талаарнь кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал оролдолго гаргагдадаг гэжэ зураглан харуулһан агитациһаань ойлгонобди. Юуб гэхэдэ, тус предприятиин хэдэн зуун хүнүүд дээдэ һургуулида, техникумүүдтэ, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудта, түрүү дүй дүршэлэй һургуулида һурана, бригада бригадаараа, мүн ганса гансаараашье һуралсана гээд плакадууд гэршэлэн харуулна.

Эндэхи уран һайханайнь совет бүхы бага ехэ юумэнүүдые бултыень ехэ шадамараар тааруулжа зохёонхой. Заводой хүдэлмэришэд ажалдаа гарахадаа иимэ уряа лозунг уншадаг»:

— Мэндэ амар! Нүхэдүүд, бүтээсэтэйгөөр хүдэлхыетнай хүсэнэбди.

Тиигээд ажалайнгаа һүүлээр заводойнгоо хашаа сооһоо гарахадаа һайса амархыешни хүсэнэбди, нүхэд! гэһэн юрөөл үдэшэдэг.

«Ариг сэбэрэй экран» гэжэ стенд заводто түхеэрэгдэнхэй. Цех, отдел бүхэнэй 10 хоног соо, һара соо ариг сэбэрые, гурим журам сахиһыень, культураяа дээшэлүүлһыень хуу хабуулдаг.

Тодорхой һонор, үе сагһаа хожомдонгүй, оншотойгоор, уран хурсаар түхеэрэгдэһэн зураглан харуулһан зүйлнүүд хадаа хүнэй сэдьхэл бодолдо ехэ хүсэ нүлөө үзүүлдэг байна. Плакат, стенд бүхэн үнгэ шэрынгээшье талаар өөрын онсо шэнжэтэй, тусгаар зорюулагдаһан байдаг тула хүнэй нюдэ хужарлуулдаг. ойлгосотойшье, нүлөөтэйшье байдагынь гайхалтай бэшэ.

Зураглан харуулһан агитациие шадамараар, оншотой бэрхээр эмхидхэн түхеэрдэг предприятинууд город соо яһала олон. Гээшье һаа, үзэл сурталай хүдэлмэриин энэ зэбсэгые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шададаггүй, ажалшадые хүмүүжүүлхэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ хүсыень хүсэд хэрэглэжэ шададаггүй предприятинууд олон байна. Энэ талаар дутагдалынь юуб гэхэдэ, зураглан харуулһан зүйлнүүд саг болзор соогоо түхеэрэгдэдэггүй, юумэнэй үнгэршэһэн хойно хэгдэдэг муутай. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан абаһан социалис уялганууд мүнөө хүрэтэр олон предприятинуудта зураглан түхеэрэгдээгүй байһаар. Октябрьска районой авиационно заводой үйлсэ болон талмайнуудта агуу багшын ойдо бэлэдхэлтэй холбоотой уряа лозунгнууд, панно гэхэ мэтэнүүд бии болоодүй.

Тэрэнһээ гадна «Рекламбюрогой» хүдэлмэриие һайжаруулха шухала. Нөөсэлгын кассын, страхованиин, худалдаа наймаанай киногой рекламанууд мүн лэ үзэмжэгүй муу байдаг. Юрэнхыдөө ямаршье городто гү, али тосхондо ерэхэдэ, тэрэнэй нюураар — зураглан гоёоһон зүйлнүүдээрнь — эдээнэй культурые сэгнэдэг гээшэ ааб даа. Энэ талаар хаража үзэхэ болоо һаа, иишэ тиишээ һанжашаһан, үзэмжэгүй муугаар түхеэрэгдэһэн рекламанууд манай үйлсэ талмайгаар яһалал дайралдадаг байна. Энэ талаар бодомжолжо үзэмөөр юумэн олон бии.

Улаан булангууд, клубууд, цехүүд, үйлсэнүүд, талмайнуудые гоёохо талаар городой, районуудай уран һайханай соведүүд, архитекторнууд, уран зураашадай хэхэ юумэн бии гээшэ. Зураглан харуулһан агитаци хадаа өөрынгөө шэнжээр уран зурагай искусствада дүтэ юм. Тиимэһээ хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ нүлөөлдэг байна бшуу. Нүгөө талаһаа, үзэл сурталай энэ зэбсэг хадаа марксизм-ленинизмын үзэл суртал дэлгэрүүлдэг, ажалшадые хүмүүжүүлдэг, үйлэдбэриин даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлдэг шэдитэй ха юм.

И. ПАРФЕНОВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой инструктор.

БУРГАЛТАЙ УРГАН ҺАЛБАРНА

Манай республикын хүдөө нютагууд жэл ерэхэ бүри шэнэ барилганuудаар шэмэглэгдэжэ байдаг. Ямар нэгэн нютагаар хэдэхэн жэлэй саана ябаһан байбал, мүнөө тиишэ ошоходоо баригдашье, баригдажашье байһан байрые, шэнэ гэрнүүдые, ниитын байшангуудые заатагүй хаража гайхасахат. Энэ хадаа орон нютагаймнай ажалша зоной ажабайдалай улам бүри ажана баян боложо байһанай гэршэ мүн гээшэл.

Зэдын аймагай «Мир» колхоз һүүлэй үедэ шэнэ барилгануудые дэлисэ ехэтэйгээр ябуулжа байнхай. Урда тээнь эндэхи айлнууд гэр байрынгаа гудамжа талые ябаган хорёогоор таһалдаг һаа, харин мүнөө гэрнүүдэйнь газаагуур таримал мододые хүреэлһэн гоёхэр сагаахан палисаднигууд харагдадаг болонхой. Энэшье ушар тус нютагай һүүлэй үеын шэнжэ болоно бшуу.

Илангаяа колхозой түб—Доодо-Бургалтай тосхоной баруун захаар нэмжыһэн «үндэгэ мухарюулма» жэгдэ талаар шулуун барилганuуд бодхоогдонхой. Эндэ шэлондо баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан колхозой правлениин хоёр дабхар байшан холоһоо тодоржо харагдадаг. Тэрэнэй нэгэдэхи дабхарта уужам, һаруул конференционно зал бии. Дээдэ дабхарынь колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй тааруу гэрэлтэй түбхинэһэн таһагуудаар хубаагданхай.

Колхозой правленитэй зэргэлээд мүн лэ хоёр дабхар соёлой байшан бодхоогдонхой. Дүрбэн зуун хүнэй һуудалтай шэнэ байшан уужам гоё фойетэй, хүгжэмэй болон уран һайханай самодеятельностиин тусхай кабинедүүдтэй юм. Мүн эндэ хүдөөгэй библиотекэ түбхинэхэ байна.

Зэдын трактаар аянда ябаһан улад зон Бургалтай тосхоной баруун хойно «П» үзэгэй түхэлтэйгөөр баригдаһан сагаан байшангые нэн түрүүн обёордог ёһотой. Энэ хадаа мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдаһан Бургалтайн дунда һургуулиин шэнэ байра гээшэ. 320 үхибүүдэй нэгэ доро заалгаха энэ һургуули дандаа шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаха байна.

Гадна колхозой түбтэ эдеэ хоолой болон эд хэрэгсэлэй магазин шэнэ байрада оронхой.

Колхозой түрүүлэгшэ Дондок Юмажапович Цыбикжаповтай уулзахадамнай:

— Бусад отделенинүүдээрнай ажахын болон культурна шэнэ шэнэ барилганууд хэгдэжэ байдаг,—гэжэ хөөрөө һэн.—Жэшээлхэдэ, Зэлтэрэдэ эхин һургуулиин, мүн магазинай шэнэ байранууд ашаглагданхай. Тиихэдэ тэндэхи һургуулиин дэргэдэ үшөө спортын зал баригдаа бэлэй.

Колхозой отделениин түб—Дээдэ-Бургалтай тосхондо һүүлэй үедэ ниитын бани, автомашинануудай дулаалагдаһан гараж баригдажа ашаглагдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ эрэлхэгээр унаһан, нютагайнгаа хүбүүдэй нангин дурасхаал мүнхэлжэ, Зэлтэрэ, Бургалтайн ажалшад колхозойнгоо правлениин газаа гүн удхатай, уран бүтээл—хүшөө бодхоһон байна. Тэндэнь, сагаан шулуун самбар дээрэ, алтан үзэгүүдээр һиилэгдэһэн нютагай сэрэгшэ хүбүүдэй обог нэрын урда һэхэрэн һууһан буряад эхын уйдхарта дүрэ дабтагдашагүй!

Зэлтэрэ, Бургалтайн зэрэлгээтэ талаар жаргалтай үдэһэн олохон хүбүүд Эсэгэ оронойнгоо шэрүүн үдэрнүүдтэ эбтэйгээр бодожо, эхэ нютагаа үбсүүгээрээ халхалан унаһан юумэл. Тэдэнэй түрэлхид, тэдэнэй нүхэд мүнөө эхэ нютагайнгаа шэнжые улам бүри шэмэглэн, барилгын хүгжэм эршэтэйгээр зэдэлгээл.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: «Мир» колхозой соёлой шэнэ байшан.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ЗАХИЛ ЭХИЛЭЭ

Толтойн сомоной ажалшадай дунда ерэхэ жэлэй хэблэл тараалга эмхитэйгээр эхилбэ. Хуурай Һубагай хэлхеэ холбооной таһагые даагша Л. Пежемская эмхи гуримтайгаар захилаа эхилһэн. Тэрэшэлэн нютагай коммунистнуудай хамтын суглаан боложо, газетэ, журнал тараалгаар эхилһэн хүдэлмэридэ туһалалсаха гэжэ шиидэбэ.

Б. БАТОЕВ.

Түнхэн.

АСУАН—АСАРИ ЕХЭ БАРИЛГА

Асари ехэ хүсэтэй электростанцинуудай олоор баригдадаг болоһон дээрэһээ бидэнэр тэдэнэй туйлай ехэ хэмжүүртэ дадашообди. Днепр, Волго, Ангара, Енисей мүрэнүүд дээрэхи барилгануудай һүүлээр бидэниие юугээршье гайхуулхагүйш гэжэ һанахаар һэн. Гэбэшье Асуан тухай хөөрэлдөөнэй болоходо, техническэ талаар үшөө туйлагдаагүй шэдитэ барилга бодхоожо байһан хүнүүдээр омогорхохо дуран хүрэдэг гээшэ.

Асуанай хаалта газаа талаараа хүн зониие гайхуулна бэшэ, дэлхэй дээрэ тэрээнһээ үндэр, уташье хаалтанууд бии юм. Гэхэтэй хамта социальна угаа ехэ хубилалтын удха шанар энэ хаалтада бии. «Асуанай хаалта — Египедэй хуби заяа шиидхэхэ барилга. Тэрэниие барьяад байхадаа бидэнэр хоёр миллионһоо дээшэ акр газар уһалжа, үрэжэлтэй болгохобди...»—гээд республикын президент Насер Дж. Олдриджын бэшэһэн «Һүүлшын намнуулагша» гэһэн ном соо хэлэһэн байдаг.

«Гидропроект» гэжэ институдай, совет мэргэжэлтэдэй зохёоһон Асуанай ГЭС-эй проект тухай «Техника—молодежи» журнал бэшэһэн байна. Тэрээнһээ хойшо ехэ хубилалта болоо. Хаалтын барилга дүүргэгдээ тооной, Нилэй уһанай сөөрэмһөө газар уһалагдана, түрүүшынь агрегадууд электрын элшэ хүсэ үгэжэ эхилэнхэй. Энэ ехэ гидроузелай гүйсэд ашаглалгада үгтэтэр оройдоо хоёрхон жэл үлөө.

СССР-эй энергетикын ба электрификациин министрэй орлогшо, Социалис Ажалай Герой А. Александровай хөөрөөн уншагшадай анхаралда табигдана.

ЕГИПЕДЭЙ эгээл ехэ мүрэн—Нил оронойнь экономикодо айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Энэороной хүн зоной 99 процент Нил мүрэнэй голые зубшан ажаһуудаг. Дүрбэлжэн нэгэ километр газарта аяар 770 хүн ажаһуудаг, тиимэһээ энэ талаар дэлхэйн рекорд эндэ гэжэ тоологдодог юм.

Оронойнь тон ехэ хэмжээтэй бэшэ дайда хооһон элһэн губяар эзэлэгдэнхэй, хаа-яал уһатай газар дайралдадаг. Сэхыень хэлэхэдэ, Египедэй хүн бүхэнэй хуби заяан, тэрэнэй ажабайдал Нил мүрэнһөө дулдыдадаг байна. Энэ мүрэн оронойнгоо хүн зониие тэжээдэг, хубсалуулдаг, промышленностиинь электрын элшэ хүсөөр хангадаг гээшэ. Гэбэшье энэ хүсэ ехэтэ гол зоной ажабайдалда элдэб олон гай зоболон ушаруулдаг. Эртэ урда сагһаа хойшо тэрэ хүнүүдые уһанай үер гү, али ган гасуурай аюулаар айлгажал байһан. Байга байдалаа, тариалангаа хамгаалхын тула египедэйхид элдэб ехэ хаалтануудые баридаг байгаа. Тиимэ хаалтанууд Асуанһаа абаад Каир хүрэтэр аяар 900 километртэ һунанхай. Абари зангаа хубилган үерлэһэн Нил тэрэ түхеэрэлгэнүүдыень оло дахин абажа хаядаг бэлэй. Үгышье һаа, ондоо аюул тохёолдохо. Нилэй уһан гэнтэ өхөөр татажа, элдүүрилэгдэһэн хамаг тариалан уһалаглаха аргагүй болохо. Энэ ушарта Африкын шанга наран гам хайрагүйгөөр шаража, хамаг ургамалыень галдадаг байһан.

Байгаалиин эдэ бэрхэшээлтэ байдалһаа гадна, үшөө нэгэ ондоо аюул тохёолдожо, жэл ерэхэ бүри аймшагтай болодог бэлэй. Тэрэнь юуб гэхэдэ, хүн зонойнь тоогой олошоролго болоно. Оронойнь экономико хүн зонойнгоо эрилтые яажашье хангаха аргагүй байһан. Бодоод үзэгты даа: хоридохи зуун жэлэй түрүүшын хахад соо Египедэй хүн зоной хоёр дахин олошорходо, оронойнь национальна доход оройдоо 17 процентээр дээшэлһэн байха юм. Үлэсхэлэн зоболондо бүлэ бүхэн нэрбэгдэхээр забдаһан гээшэ. Эртэ урда сагай суута Нил мүрэнэй иимэ олон хүниие тэжээхэнь бэрхэтэй болоо.

Гэбэшье, эдеэ хоол элбэгжүүлхэ, оронойнгоо промышленностиин хүгжэлтэдэ үргэн дэлисэ үгэхэ арга Нил мүрэндэ бии байгаа. Энэ мүрэн жэл бүри 84 шахуу кубическа километр уһа Дундада далайда миил хаяжал байдаг. Айхабтар ехэ хэмжээнэй энэ уһые суглуулаад, аша туһыень хэрэглэхэдэ яахаб? Энээн тухай египедэйхид үни сагһаа бодомжолдог болоһон юм. Таба мянган жэлэй саада тээ тэдэнэр Нил мүрэн дээрэ 110 метр утатай, 12 метр үндэртэй хаалта бариһан гэхэ. Иимэ хэмжээтэй хаалта мүнөөнэй мэргэжэлтэдэй энеэдэн болохошье һаа, тэрэ сагай тариаашадта эдихэ, тариагаа уһалха уһаяа хадагалха арга олгодог байһан.

Хэдэн мянган жэлэй саана баригдаһан тэрэ хаалтаһаа мүнөө юуншье үлөөгүй. Тиимэһээ 0,5 кубическа километр уһанай сөөрэмтэйгөөр 1902 ондо баригдаһан Асуанай хаалтые түрүүшын гэжэ тоолодог. Тэрэ хаалтые хоёр дахин—1912, 1933 онуудта нэмээжэ, уһанайнь сөөрэмэй хэмжээе 5,5 кубическа километртэ хүргэһэн юм. 1937 ондо Суданай газар дээрэ Джебел Аулия гэжэ ондоо хэмэл далай тогтоогдоһон, 2,3 кубическа километр уһанай багтаамжатай һэн. Тэрэнэй ашаар Египедэй тариаланда 48 кубическа километр уһан хүртэдэг болоо. Теэд хэрэглэмжэнь һураггүй дээшээ байһан.

Имагтал 1952 ондо болоһон үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр Нил мүрэниие арад зонойнь аша туһада ажаллуулха бодото арга боломжо бии болоо һэн. Теэд тэрэ үеын залуу республикада тиимэ ехэ предприятиин барилгада мүнтэ зөөри, техническэ мэргэжэлтэд хаанаһаа олдохо бэлэй. Арга боломжо Египедтэ оройдоошье байгаагүй. Жэшээнь, Каирта найма мянган адвокадай ажаһуухада, инженернүүд хэдэхэн арба болохогүй байгаа. Ямар нэгэ техническэ орёо зорилго шиидхэхын тула баруун оронуудта хандадаг һэн. Энэшье ушарта тиигээ. ОАР-ай правительство туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар капиталис оронуудта хандаһан юм. Тэдэнь огто таарахагүй эрилтэ табижа, «туһаламжаһаань» эрсаха баатай болоогдоо. Баруунай капиталистнууд залуу республикые «туһаламжаараа» гартаа оруулха хүсэлтэй байтараа, панхаруудташаһан гээшэ. Советскэ Союз Египедэй арад зондо гараа һарбайн, аха дүү ёһоной туһа хүргэжэ эхилһэн байна.

1960 оной январиин 9-дэ хүсэтэ тэһэрэлгын дорьбоото абяан зэдэлжэ, Садд-аль-Аалиин (иигэжэ египедэйхид хаалтаяа нэрлэдэг) агуу ехэ барилга эхилһэн түүхэтэй.

ОАР СССР хоёрой хэлсээнэй баталагдахада, США, Англи, Франци, Баруун Германиин элитэ гидротехнигүүдэй зохёоһон Асуанай хаалтын эскизнэ проект бэлэн болоод байһан. Манай ороной мэргэжэлтэд тэрэ проектыень шэнжэлжэ үзөөд, арсаха баатай болоһон. Ушарынь гэхэдэ баруунай инженернүүдэй горитой алдуу элирүүлэгдэһэн юм. Совет эрдэмтэд, инженернүүд Асуанай барилгын түсэб өөһэдөө табяа, тэрэнь экономическа талаараа нилээд һайн байһан.

Тоо баримтанууд дээрэһээ хараад үзэе. Асуанай үйлэдбэриин хүсэн 2100 мянган киловатт, жэл соо 9 шахуу миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаха юм. Энэ хадаа шулуу хаяжа бодхооһон дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ хаалта мүн. Нил мүрэнэй 35 метр гүнзэгытэй газарта баригдана. Гидростанцинь 12 турбинатай байха, тэдэниинь холбоһон вал тус бүридөө 175 мянган киловатт хүсэтэй генераторнуудтай дам холбогдохо. Гурба гурбан гидроагрегат нэгэ блок болоно. 15.75 мянган вольтын электрын элшэ хүсэн нээмэл талмай дээрэ тодхогдоһон трансформаторнуудта шинопроводатаар дамжуулагдаха. Тэндэ тогойнь хүсэн 500 мянган вольт хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Хубаарилгын түхеэрэлгэһээ хоёр линеэр Каир тээшэ 860 километртэ электрын хүсэн дамжуулагдажа байха. Каирай, мүн Наг-Хамади гэжэ подстанцинуудһаа электрын хүсэн хоёр шэглэлээр (220, 110 мянган вольтын) орон соогуурнь тараагдажа, Дундада далайн эрье хүрэтэр ошохоор хараалагдана. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха линиин утань 2300 километр болохо зэргэтэй.

Садд-аль-Аалиин оронойнгоо хүдөө ажахыда тон ехэ хубилалта хэхэнь мэдээжэ. Тиин электрын гэрэл тариаашадай гэртэ одоошье хүрэхэ юм. Дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ энэ хэмэл далай үшөө 800 мянган гектар газар нэмэжэ уһалха арга олгохо. Ямаршье ган гасуур жэлдэ эндэхи хүн зон үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэхээ болихо байна. 5 километр утатай, 111 метр үндэртэй Асуанай хаалта уһанай үерһөө аршалха, гол болон каналнуудаар пароходуудай ябалга һайжаруулха. Орон дотороо уһан замаар ашаа шэрэлгэнь 25—30 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ болоно.

Шэнэ ГЭС Нил шадарай хүн зондо хямда сэнтэй электрын хүсэ үгэхэһөө гадна, хэдэн зуу мянган хүдэлмэришэдтэй фабрика, заводуудые хангаха. Тиин оронойнь хүсэ ехэтэ индустриин үндэһэ һуури табигдажа, ОАР-ай промышленностьда техническэ хүгжэлтэ туйлагдаха бшуу.

Хоридохи зуун жэл дэлхэйн картада ехэ хубилалта хэжэл байһаар. Заримдаа хуушан сагай хэрэггүй үлэгдэлтэй хамта түүхын үнэтэ зүйлнүүд үгы хэгдэдэг бшуу. Эгээл иимэ ушар Египедтэ ушаржа магад байһан. Мүнөө туйлай ехэ сөөрэмэй тогтоһон газарта эртэ урда сагай Нубиин дайда бии һэн. Тиимэһээ үнгэрһэн сагай гайхамшаг үнэтэй памятнигууд, жэшээнь, 2-дохи Рамзесэй агууехэ хүшөөтэй Абу-Симбела гэжэ суута һүжэ, Амада гэжэ газарта 3000 жэлэй саана баригдаһан айхабтар гоё һайхан үшөө нэгэ һүмэ уһанда абтаха байһан юм. 1960 ондо ЮНЕСКО-гой үүсхэлээр эртэ урдын Нубида хэгдэхэ археологическа экспедициин хүдэлмэридэ дэлхэйн зүг бүхэнһөө хабаадалсаһан байна. Археологическа малталгын үедэ гайхамшаг зүйлнүүд олдожо, түүхын талаар олондо мэдээжэ болоһон ушар ёһые шэнэ гуримаар хаража үзэхыень эрдэмтэдые баадхаһан гээшэ.

Урда сагай соёл культурын памятнигуудые аршалан хамгаалха талаар тон ехэ, һонирхолтой ажал хэгдээ. Абу-Симбела гэжэ һүмэ хэдэн хуби болгон хюрөөдэгдөөд хэдэн мянган жэлдэ байһан газарһаа 64 метр дээшээ газарта хабсаргагдан табигдаа. Амадын һүмые задалангүйгөөр тэрэ зандань туйлай ехэ тэргэ дээрэ ашажа, гурбан рельсээр гурбан километр газарта нүүлгэжэ шадаа.

Иигэжэ эртэ урдын памятнигуудые аршалха талаар гол хүдэлмэри дүүргэгдэнхэй. Аяар 22 һүмэ шэнэ газарта нүүлгэгдээ; уһанда абтаха хамаг монументнүүд, шулуун дээрэ хэгдэһэн бэшэгүүд хуу баран фотографида абтан хадагалагдаа: эрдэмтэд Нил мүрэниие зубшан 500 километртэ археологическа шэнжэлгэ хэжэ дүүргээ. Үнэхөөрөө интернациональна шухала асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ гээшэ.

(АПН).

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

ГУРИМ-ШУУЛХААР САГ ТУЛАА

Энэ бэшэгые лахадаа бэшэхэ баатай болобоб. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ үбэлһөө хойшо Баргажанай Хурамхаан нютаг хүрэтэр ошодог автобусуудай жолоошод өөһэдынгөө амарые хаража, аян замаа саашань үргэлжэлүүлэнгүй, аймагай түб хүрөөд лэ, пассажирнуудаа Баргажанай АТХ-гай жолоошодто тушаажа үгэдэг болоһон. Энэнь тон гайхалтай. Замда ябагшад хүрэхэ газартаа түргөөр лэ хүрэһэй гэжэ һанаагаа зободоггүй хүтэлбэрилэгшэдэй бии байһыень гайхамаар. Хүнүүд аймагай түб үдэшын 6 часта хүрэжэ ерээд, гартаа барижа ябаһан юумэеэ шэрэжэ, тэндэхи заахан автобус руу түлхисэлдэн ороно. Юун болоноб? Хүдөөһөө аймагай түб ерэһэн хүнүүд мүн энэ автобусто һууxaя оролдоно ха юм. Хүнүүдые хашалдатар һуулгаһан заахан энэ автобус зуугаад модоной газарта байдаг Хурамхаан хүрэтэр «уухилдаг» юм.

Үглөөдэрынь энэл автобус Улаан-Үдэ, Баргажан тосхон, мүн зуурандаашье бусад нютагуудта бууха зониие шэрэнхэй, аймагай түб тээшэ һалирдаг. Тиихэдээ Улаан-Үдэ ошохо хүнүүдтэ автобусой билет үгтэдэггүй. Гансал Хурамхаан Баргажан хоёрой хоорондохи зайн билет абтадаг юм. Районой түб хүрэжэ ерэхэдэшни, Улаан-Үдэ ошохо дуратайшуул олон, ехэ автобусой үүдэ һахишанхай байха. Ерэһэн автобусһоо буужа, городойхидо һуухын тула ехэхэнээр зобохо хэрэгтэй. Түлхисэлдөөн, хараалдаан... багашуул, үбгэжөөл зоной түрүүшын һууринуудта һууха гэхэдэ аргагүй. Хэн урид ороноб, тэрэл хүн үрдиһэн байха. Заримдаа городһоо автобусой аймагай түб хүрэжэ ерэхэдэ, Баргажанай АТХ-гайхид машина үгэдэггүй.

Хурамхаан ошодог автобусой жолоошод Балуев, Коновалов гэгшэд ехэнхидээ машинаараа дүүрэн хүнүүдые һуулгаад, ута харгы «хэмжэхэеэ» мэдэдэг. Ябахал дуратай һаа, абяа аниргүйхэн, бусадтай суг һуулсаад дабша. Гэхэтэй хамта, һүүлэй үедэ энэ автобусой жолоошод машина соогоо ариг сэбэрые сахинагүй.

Аймагай центртэ хонохо гэхэдэш, гостиницада номер олдохогүй. Эндэ хүн зон ходо олон байдаг. Байдаг зониинь хэд бэ гээ һаа, ехэнхидээ 5—6 һараар байрлаһан хүнүүд.

Буряадай республикын транспортна управлениин хүтэлбэрилэгшэд! Улаан-Үдэ—Хурамхаан гэһэн маршрудта үзэгдэдэг дутуу дунданууд хэзээ усадхагдажа, аянда ябагшад хэзээ хүрэхэ газартаа саг соогоо ошодог болохо гээшэбибди.

Иигээд намар, үбэлэй янгинама шэмэрүүн хүйтэн эхилхэнь. Бидэнэр пассажирнууд хаана байжа, хэзээ ерэхэ автобус хүлеэхэ болонобибди?

А. ТИТОВА,
Хурамхаан тосхондо ажаһуугша.

МЭРГЭШҮҮЛЭЙ МҮРЫСӨӨН

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ уласхоорондын дүримөөр эдир һур харбагшадай мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байна. Тэрээндэ Москва хотын, мүн Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, Буряадай, Тувын, Яхадай АССР-нүүдэй мэргэшүүл хабаадалсажа, хаба шадалаа туршалсана.

Һур харбалгаар спортын мастер Стасовай хүтэлбэри доро Яхадай АССР-һээ ерэһэн бүлэг һур харбагшад манай эндэ үнинһөө хойшо һорилгонуудые хэдэг байгаа юм. Һур харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ хабаадалсаһан спортын мастер Даша Эрдынеев манай республикын командые хүтэлбэрилнэ.

Эдиршүүлэй энэ мүрысөөндэ спортын мастернууд Д. Эрдынеев, В. Гуров, Г. Эрдынеева болон нэгэдэхи разрядтай А. Гармаев, Х. Раднаев, А. Будаева, Ц. Будаев гэгшэд хабаадалсана.

С. ТАРАНОВ.

ФУТБОЛ ҮНИНЭЙ ХҮЛЕЭГДЭҺЭН ИЛАЛТА

Манайда айлшалжа ерэһэн Барнаулай «Темп» команда 27 очкотой, арбан табадахи һуури эзэлжэ ябана. «Сэлэнгын» футболистнууд июниин 6-да эдэнэр-тээ айлшалаад, уулзалгаа 5:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэжэ ерэһэн һааб даа. Энэ ямар шалтагаанһаа болоо хаб. «Темпын» футболистнууд «А» класста наадажа эхилһээр хэдэн жэл болоо. Тиихэдээ дүй дүршэл оложо. «А» классай ёһотой мастернууд болошоо юм гү гэһэн асуудал футболдо дуратайшуулые һонирхуулһан байгаа. Зүгөөр манай команда ганса эдэнэртэшье шүүгдэшөө бэшэ, мүн бусад командануудта ходол шүүгдэшөөд ерэдэг гээшэ. Мүнөөшье «Сэлэнгын» футболистнууд Томск, Кузбасс городуудай футболистнуудта айлшалхадаа, бирaтайгаар наадаагүй, һулһаанди бусаа.

«А» класста хэдэн жэл удаагаар наадажа ябаһан «Темп» командын футболистнуудай хэр зэргэ наададаг болоһые хараха дуратайшуул уржа үдэшэлэн стадиондоо олоороо сутларба. Улаан-Үдынхид бүмбэгэ абамсаараа урагшаа гарабашье, айлшадай хамгаалагшадта хүрөөд, гэдэргээ харайлдана. Нааданай эхилһээр гурбахан минута болоодүй байхада, «Сэлэнгын» гол добтологшо Жуйков бүмбэгэеэ нүгөөдэ добтологшо Бабуриндаа үгэжэрхибэ. «Темпын» воротые хамгаалагша Караваев манайхидһаа зааха үрдижэ, эршэтэйгээр ерэһэн бүмбэгые абажархиба. Талмайн эзэд айлшадтаа добтолхо забда үгэнгүйгөөр бүмбэгэ абамсаараал тэдэнэйнгээ воротада хэдэн удаа добтолго хэнэ. Манай футболистнууд айлшадай хамгаалагшадай, илангаяа Ботинев, Хворов, Соседов гэгшэдэй «хаалтые» нилээд дабажа ядана. Тиигээд нааданай эхилһээр 35 минутын үнгэржэ ябахада, манай добтологшо Бабурин талмайн тэг дундаһаа бүмбэгэ абамсаараа, тэрэнээ урдаа оруулжа абаад, урагшаа харайжа гарашаба. Воротагаа хамгаалхаар үлэһэн хоёр футболист энэнэй урдаһаа ерэбэшье, зоримгойгоор сүмэрэн ороһон Бабуринай добтолгые «болюулжа» ядашоо. Вратартай гансаараа үлэһэн Бабурин абажа ябаһан бүмбэгэеэ эршэтэйхэнээр аад, мэхэлэн һагад ворота руу сохижо, одоошье тоо нээбэ!

Барнаулай футболистнууд харюугай бүмбэгэ оруулхые һэдэжэ, хэдэн удаа манай воротада дүтэлэн ерэнэ. Энэ үдэр шуран бэрхээр наадаһан хамгаалагшад Котельников, Гаврилов, Аккуратов гурбан айлшадай добтологшодые дүтэ оруулхаар бэшэ гэхээр, ерэһэн лэ бүмбэгэеэ гэдэргэнь ябуулжа мэдэнэ.

Уулзалгын хоёрдохи хахад айлшадай футболистнууд номгошоһон хэбэртэй. Улаан-Үдын команда добтолжол мэдэнэ. Зүгөөр айлшадай вратарь, хамгаалагшад лэ һайн «хаалта» эмхидхэжэ, ворота руу сэхэ сохигдоһон бүмбэгэ гэдэргэнь «гаргажа хаяна». Манай футболистнууд хэдэ бүмбэгэ сохижо оруулха аргатай байгаа. Изюмцев Гаврилов хоёр хэдэхэн метрэй зайһаа ворота руу бүмбэгэ сохижо шадаагүй, тэрэнээ буруу тээшэнь ябуулжархина. Хоёр командын наадахые харaад байхада, манай футболистнууд айлшадһаа юугээрээшье дутахаар бэшэ, яһала һайнаар наадаяа эмхидхэжэ добтолоо гэжэ тэмдэглэмээр. Зүгөөр бусад городуудта айлшалхадаа юундэ шүүгдэшөөд ерэнэ хаб? Гайхалтай.

«Сэлэнгэ» энэ наадандаа 1:0 тоотойгоор шүүжэ, шухала хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлхэ болобо. Энэнь юһэдэхи илалта болоно. Мүнөө «Сэлэнгэ» 25 очкотой болобо.

Удаадахи наадан сентябриин 15-да үнгэргэгдэхэнь. Айлшаар манайда Ташкентын областиин «Политотдел» команда ерэхэ юм. Наадан үдэрэй 4 часһаа эхилхэ.

Эрхим һайнаар наадажа ябаһан айлшаднай мүнөөдөө 32 очкотой болонхой, дүрбэдэхи һуури эзэлжэ ябана. Эдэнэртэйгээ шадамар бэрхээр наадажа, үшөө хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлхыень «Сэлэнгэ» командадаа хүсэе.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Манай футболистнууд айлшадай ворота руу добтолжо ябана.

Л. ХАНДУРОВАЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

„Шкода“ заводто Л. Свобода үгэ хэлэбэ

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-эй президент, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Л. Свобода Чехословакиин хүндэ машина бүтээлгын шухала центр болохо Пльзень городто сентябриин 11-дэ ошоо. «Шкода» гэжэ машина бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэд, инженер, техникүүдтэй тэрэ уулзаа. Энэ предприятиин коллективэй митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ЧССР-эй правительствын заседани

ПРАГА. (ТАСС). СССР-эй ба ЧССР-эй правительствануудые толгойлогшонорой Москвада хэһэн хэлсээнэй дүнгүүдые Чехословакиин правительство өөрынгөө сентябриин 11-эй заседани дээрэ һайшаагаа.

ЧЕХОСЛОВАКИДАХИ БАЙДАЛ

Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ О. Чернигэй Москвада сентябриин 10-да хэһэн хэлсээнэй дүнгүүд тухай Чехословакиин хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

О. Чернигэй Москвада аяншалгын дүнгүүд дэлхэйн олониитын дунда ехээр һонирхогдоо. Эдэ дүнгүүдые экономическа харилсаанай саашадаа хүгжэжэ, совет-чехословак холбоо барисаанай бэхижэжэ байһанай үнэмшэстэй гэршэ болоно гэжэ түрүү үзэл бодолто олониитэ тоолоно. Чехословакиин хүтэлбэрилэгшэд Л. Свобода, А. Дубчек, Й. Смрковский, О. Черник ба Г. Гусагай хандалга Прагада сентябриин 10-да тунхаглагдаа. Тэрээн соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Чехословаки социалис байгуулалтаа бэхижүүлхэ, тэрэнэй демократическа ба коммунис шэнжэ шанарыень хүгжөөхэ, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай ба социализмын хэрэгтэ туһалха ёһотой.

Хилын саана гараһан аад, харша идхалгаар марган хүдхаһан дээрэһээ түрэл ороноо бусалгаяа удаарууджа байһан чехословак эрхэтэд хандалга соо уряалагдаһан байна. Өөрынгөө оронодо бусажа, хүдэлмэреэ хэжэ орохыень тэдэниие чехословак хүтэлбэрилэгшэд уряална.

Чехословакидахи бодото байдалые хараадаа абалсахада, ЧССР интеллигенциие хашана хэһээтэ, тиимэһээ тэдэнэр хилын саана зугадан гараха баатай болоно гэһэн хэбэртэйгээр буржуазна номнолшодой хэдэг идхалганууд ехэл өөдэгүй тулюурааp харагдана. «Түрмэнүүдтэ хаагдаһан, сүлэлгэдэ эльгээгдэһэн», мүн бусадшье чехословак ханинараа абархые уряалһан «манифест» гэдэгынь уран зохёолшодой Европодохи нэгэдэлэй зүгһөө Римдэ сентябриин 8-да толилоглоһон байгаа.

Союзна оронуудай ябуулгануудаар ЧССР-тэ «хохидол» ушаруулагдаа гэһэн хэбэртэй асуудалые харша номнолшодой хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд мүн лэ өөдэгүй тулюурааp харагдана. Тусхайлбал, энэ асуудалые Баруун Германиин «Франкфуртер рундшау» газетэ, буржуазна пропагандын бусад органууд табиһан байна. Баруун Германиин хэблэлэй эдэ номнолнуудай Чехословакиин зарим газетэнүүдэй хуудаһанда, радио-дамжуулганuудта ородог байһаниинь гайхалтай бэшэ.

Хэлхеэ холбооной утаһа шэжэмүүдые таһалхые, электростанцинуудые хүдэлхынь болюулхые, үйлэдбэри зогсоохые, забастовконуудые хэхые, магазинуудые, отельнүүдые хаахые һаяхан болотор өөһэдынгөө нюуса хуудаһанууд ба радио-дамжуулгануудаар уряалдаг тиимэ шэнжэлэгшэд тусгаар ехэ оролдолго гаргана. Революцида харша этгээдүүдэй тухиралтаар хэгдэһэн иимэ ябуулгануудһаа уламжалан, арадай ажахыда хохидол үнэхөөрөөшье ушаруулагдаа, чехословак арад зэмэтэйшүүлһээнь энээниие нэхэжэ абаха ёһотой гэжэ багсаахаар байна.

Социалис туйлалтануудые бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг патриодууд эдэбхитэйгээр эмхидэн жагсажа байнхай. Тиихэтэй хамта арадта харша ябуулга һүүлэй үедэ хэжэ нэрээ хухарһан этгээдүүдые далдалхын, тэдэниие харюусалгаһаа зайсуулхын тулада нэгэдэн жагсаха уряае хэрэглэхэ гэжэ баруунай үзэл баримталдаг, социализмда харша хүсэнүүдэй һэдэдэг байһыень обёоронгүй гаража болохогүй. Жэшээлхэдэ, нюуса радиостанцинуудай ябуулгые олоной дунда үгэ хэлэхэдээ магтадаг тиимэ хүнүүдшье бии. Чехословакиин социалис хүсэнүүдэй нэгэдэхэ тон зүб эрмэлзэлгые хэрэглэхэ гэһэн иимэ һэдэлгэнүүд юун дээрэһээ гаранаб гэхэдэ, ЧССР-тэ капитализмые һэргээхэ гэжэ найдаһаар лэ байгшадые гансаардуулха, элишэлхэ ябадалые удаарууулха һанаашалгаһаа болоно.

Гэбэшье Чехословакиин хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй Коммунис партиин ангиин ушар ёһо мэдэлгые хүтэлбэри болгожо, мүнөөнэй орёо оршон байдалые эсэстэнь хүрэтэр зүбөөр ойлгохо, ЧССР-тэ социализм байгуулха аша туһые хамгаалжа шадаха байһаниинь сохомтой.

ТАСС, сентябриин 11.

Суэцкэ канал шадарай оршон байдал

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ канал шадарай байдалай шахардуу шанга болоһон тухай сэрэгэй министр генерал Мухаммед Фавзиин элидхэлые шагнаһан ОАР-ай Министрнүүдэй кабинедэй заседаниин сентябриин 11-нэй үдэшэ болоходо, президент Гамаль Абдель Насер түрүүлэгшээр һуугаа гээд МЕН агентство мэдээсэнэ. Суэцкэ фронт дээрэ ойрын саг соо Израилиин сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулгануудые хэжэ болохоор байһан тухай Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлнүүдһээ ойлгохоор гээд атентство заана. Фронтын бүхы зуун километрэй линиие зубшуулан Израиль сэрэгэй ехэ хүсэнүүдые суглууланхай. Израилиин обороныn министр Моше Даян, Израилиин армиин генеральна штабай начальник генерал Хаим Барлев эдэ үдэрнүүдтэ каналай зүүн эрьеэр ябажа шалгалта хээ.

МЕН агентствын онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, ОАР-та эсэргүүгээр Израилиин хэһэн һүүлэй ээрхэг түримхэй ябуулгаһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон оршон байдал тухай мэдээсэжэ байхын тулада Каиртахи элдэб оронуудай элшэн сайдуудтай ОАР-ай гадаадын тушаалтад ходо холбоотой байдаг.

ОАР ээрхэг түримхэй ябуулга хээ гэһэн хэбэртэйгээр бариһан «гомдолойнгоо» ООН-ой Аюулгүйн Советтэ буруу һүрэхэдэ, Израиль ээрхэг түримхэй ябуулгаяа үргэдхэхэ һанаатай ха.

ШАТАР

СПАССКИЙ ТҮРҮҮЛНЭ

Шатараар дэлхэйн чемпионтой уулзахын түлөө Киев хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа финальна наадые шатарта дуратайшуул адаглан харана. Зүгөөр Корчной Спасский хоёрой хэниинь илаха хаб? Эдэнэрэймнай түрүүшынь уулзалга түргэнөөр, эбэй ёһоор дүүрэЭ. Теэд хоёрдохи уулзалгада хараар наадаһан Спасский шадамар бэрхээр бэеэ хамгаалаа, харин Корчной шахардуу шанга байдалда орожо хоёр хүбүүгээ алдаад, наадаяа болюулһан байна. Иигэжэ гроссмейстер Спасский 1,5:0,5 гэһэн тоотойгоор түрүүлээ һэн.

* * *

Сентябриин 10-да үнгэргэгдэһэн гурбадахи уулзалгада гроссмейстернууд наадаяа 37-дохи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүргээ. Мүнөө 2:1 гэһэн тоотойгоор Спасский түрүүлжэ ябана.

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Синьцзян-Уйгурай ба Түбэдэй автономито районуудта «революционно комитедүүд» тэдэгүүдэй байгуулагдаһан тухай Пекиндэ соносхогдоо. Тиигэжэ «бүхы орон дотор засагай шэнэ органуудые байгуулха ябадал дүүргэгдээ» гээд тусхай мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Тиимэ болохолоороо, конституциин ёһоор һунгагдаһан арадай засагай органууд, мүн партийна комитедүүд намнан усадхагдаа. Хитадай пропаганда энээниие «Маогой хараа шугамай агуу ехэ илалта» гээд магтан нэрлэнэ. Пекиндэ, хитадай бусад городуудта энэ ушартай дашарамдуулагдан ехэ шууяатай манифестацинууд хэсэ хэнгэрэгүүдэй нэрэн доро үнгэрөө.

Нютагуудта өөрынгөө засагай органуудые байгуулхадаа, Мао Цзэ-дунай бүлэг хамагай түрүүндэ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ түшэглэһэн байна. Хорн гаран провинциин «ревкомуудые» нютагай сэрэгэй округуудай командалагшанарай гү, али тэдэнэй орлогшонорой толгойлдог байһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ юм.

Зүгөөр бүхы провинцинуудта «ревкомуудые» байгуулгын түгэсхэгдөөшье һаань, тэдэнэй байдал тогтууригүй зангаараа. Энээн тухай «Маогой хараа шугам» дэмжэхые хүсэдэггүйшүүлдэ эсэргүүгээр провинцинуудай газетэнүүдэй толилһон олон тоото шүүмжэлнүүд гэршэлнэ.

«Чжэцзян жибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Фуян уездэ һаяхан «горитой тулалдаан» болоо. Тэдэниие дарахын тулада сэрэгэй часть эльгээгдэһэн байна. Олон городуудтахи сэрэгэй гарнизонууд ехэ болгогдоо. Пекинэй хүтэлбэридэ дурагүйлхэдэг гэжэ һэжэглэгдэгшэд шэрүүн шангаар хэһээгдэдэг зангаараа. Гуйянда (Гуйчжоу провинци) шэнэ гурими эсэргүү, «ревкомуудта» эсэргүү ябуулга хэһэнэй түлөө гэмнэгдэһэн бүлэг хүнүүд тушаа еүүдэй шиидхэбэринүүд сентябриин 3-да соносхогдоо. Гурбан хүн саазалан алуулхаар, бэшэниинь удаан болзор соо түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдэһэн байна.

«Ревкомуудые» байгуулгын дүүргэгдэһэн тушаа маоцзэдунистнуудай шууяа таргахатай хамта, Совет оронд эсэргүү ябуулганууд хэгдэнэ. Чжоу Энь-лайн һүүлээр гадаадын хэрэгүүдэй министр Чэнь И дипломатическа уулзалгануудай нэгэн дээрэ хардалга гүрдэлгэ хэһэн үгэ хэлээ. Бүри һая болотор Чэнь И газаашалуулагдадаг, хунвэйбинүүдэй зүгһөө олоной дунда доромжологдодог байһан юм. Тэрэ хунвэйбинүүдэй үмэнэ гэмшэхэ, «өөрыгөө шүүмжэлхэ» баатай болоо, үнэн сэхэ байһанаа тодоруулхын тулада Маогой хэлэһэн үгэнүүдые сээжээр дурдадаг. Чехословаки тухай асуудалаар империалис номнолые дэмжэхэ гээшэ Маодо үнэн шүтэнги байһанаа гэршэлхэ эгээн лэ таарамжатай арга гэжэ Чэнь И мүнөө тоолодог болоо ха.

Энэ бирагүй хэрэгэй талаар Чжоу Энь-лай, Чэнь И гэгшэдэй оролдолгонуудые баруун оронуудта, мүн чанкайшистнуудай дунда һайшаалтайгаар угтаһан байна.

ТАСС, сентябриин 11.

Президент Джонсон үгэ хэлээ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Шэнэ Орлеанда (Луизиана штат) «Американский легион» гэжэ хархис организациин съезд дээрэ сентябриин 10-да үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгые мүнөө үедэ хүсэдөөр болюулхые США хүсэнэгүй гэжэ президент Джонсон тахяа лаблан хэлээ.

ДРВ-гэй зүгһөө ямаршьеб «харюугай хэмжээ» абалгатай ДРВ-е бомбодолгые хүсэдөөр болюулха тухай асуудалые президент дахяад холбоһон байна. Американ олониитын зүгһөө улам ехээр шүүмжэлэгдэжэ байһан вьетнамска политикыень дэмжэхые Джонсон «Американска легиониие» уряалаа.

Европын асуудалнуудта тоттоходоо, «обороноын» талаар бүри горитой хүсэлэл оролдолго гаргахыень НАТО-гой гэшүүн оронуудһаа США «хүлеэхэ эрхэтэй», «бүмбэрсэг дэлхэйн бусад районуудта» бодото туһаламжа Баруун Европодохи ханинарайнгаа үзүүлхыень Холбоото Штадууд хүсэхэ байна гээд Джонсон мэдүүлээ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Суэцкэ канал шадар Израилиин сэрэгэйхидэй зэбсэгтэ харата аашa гаргаһанһаа уламжалан Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай хурсадаһан тухай асуудалые ООН-ой Аюулгүйн Совет сентябриин 10-да дахинаа хаража үзөө.

ООН-до Израилиин бариһан «гомдол», буудалдаа зогсооһон хилэ дээрэхи байдалай улам шахардуу болоһоной түлөө гэмые Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын правительствада Израилиин түлөөлэгшэ Текоа гэгшын тохохо гэһэн һэдэлгэ харата зорилготой, үндэһэ баримтагүй гэжэ тоолоод, Соведэй олонхи гэшүүд буруушаагаа.

ОАР-та эсэргүүгээр Израилиин зүгһөө ээрхэг түримхэй ябуулга дахин хэһэниинь Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдал улам шахардуу болгохые Тель-Авивай эрмэлзэжэ байһан тухай арсашагүйгөөр харуулжа үгэнэ гээд Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын түлөөлэгшэ Эль-Куни хэлээ. ОАР-та ямаршье шалтаггүйгөөр, урда тээнь бэлэдхэгдэһэн добтолго имагтал Израилиин хэһые ООН-ой сэрэгэй шэнжэлэгшэ генерал Булиин элидхэл гэршэлнэ. ОАР-ай һуурин газарнуудые Израилиин талаһаа зэрлиг муухайгаар буудаһанһаа уламжалан алуулһан хүнүүд бии, энээнэй түлөө бүхы харюусалгые гансахан лэ Израилиин правительство дааха болоно гээд Эль-Куни үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Аюулгүйн Советтэ Израилиин бариһан «гомдол» түжэрдэһэн ябадал, араб оронуудта эсэргүүгээр өөрынгөө хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа олониитын анхаралые һамааруулха һэдэлгэ болоно гэжэ Венгриин ба Алжирай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ элишэлээ.

Израилиин харата ябуулгануудые эрид шууд буруушаахадаа, СССР-эй түлөөлэгшэ Я. А. Малик ОАР-ые Израилиин гэмнэлгэ оройдоошье үндэһэ баримтагүй гэжэ заагаа, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада эсэргүүгээр Израилиин хэһэн ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудһаа уламжалан хэдэн хүнэй алуулһан, хэды шэнээн материальна хохидолой болоһон тухай тодо мэдээсэл абаха угаа шухала гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Эфиопиин, Бразилиин, Франциин ба Канадын түлөөлэгшэд Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалай аюултайгаар хурсадажа байһые шаналһанаа элирхэйлэн мэдүүлхэдээ, эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргаха гэжэ хараалһан, нёдондо жэлэй ноябрьда нэгэн дуугаар батадан абтаһан Аюулгүйн Соведэй резолюциие дүүргэлтэ болгохо шухала гэжэ хэлээ.

Аюулгүйн Соведэй удаадахи заседани Соведэй гэшүүдэй хоорондоо зүбшэл хэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр болохо байна.

СЭРЭГЭЙ БҮЛЭГТЭЙ ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

Засагаа бариһан зандаа үлэхын тулада Грециин сэрэгэй бүлэг ехэ оролдолго гаргана. Сэрэгэй урбалтын хэгдэһэн 1967 оной апрелиин 21-һээ хойшонхи үе соо тус бүлэг хүн зоной горитой хубиһаа дэмжэлгэ хүлеэжэ шадаагүй. Сэрэгэй засаг түрэдэ эсэргүүсэлтэ үдэр ерэхэ тудам шангадана, үдэр ерэхэ тудам энэ засаг түрэ гансаарданги болоно. Политическэ талаар эсэргүүсэгшэдые сэрэгэй бүлэг арестовалжа ороһон байгаа. Тус бүлэг арми ба гүрэнэй аппаралташье хэдэн удаа сэбэрлэлгэ хэхэ баатай болоһон байха юм.

Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор Грециин армида алба хэжэ байһан 10 мянган офицерэй 2 мянга гараниинь һүүлшын жэлэй турша соо өөһэдынгөө тушаалнуудһаа гаргагдаа. 5 мянга үлүүтэй гүрэнэй алба хаагшад «этигэлгүй» гэжэ соносхогдоод, хүдэлмэриһөө гаргагдаһан байна. Хаалтада һуугшадые политическэ полици—Асфали муухайгаар зобоодог туляадаг, концентрационно лагерьнуудта эхэнэрнүүд, үбгэдүүдшье зобоогдодог туляагдадаг. Грек бүхэн шахууе сэрэгэй бүлэг лайсамнай гэжэ тоолодог. Һүүлэй жэлдэ Грециин экономическа байдал эрид ехээр муудаа. «Нёос козмос» гэжэ журналай мэдээнэй ёһоор 1967 ондо национальна доход 1966 оной хэмжээнэй хахадтань арайхан лэ гэжэ хүрөө. Валютаар горитой олзо оруулдаг харин туризм нилээд ехээр хороо. Хэдэн арбаад томо, хэдэн зуун дундуур ба жэжэ фирмэнүүд панхаруудтаха туйлдаа хүрэнхэй. Экономикодо мүнгэ зөөри һомололго хороно. Энэ хадаа ороной ба хариин томо капиталай засаг түрэдэ этигэхээ болижо байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ. Мүнгэнэй үнэ түбэгтэй ехээр унажа байнхай. Гансахан лэ нёдондо жэлэй турша соо 7,3 миллиард шэнэ драхм эрьесэдэ гаргагдаһан байха юм. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан ажалшадай байдал муудажал байдаг.

Экономическа байдалай муудажа, орон дотор дурагүйлхэлгын, эсэргүүсэлтын ехэ боложо байһанһаа уламжалан, сэрэгэй бүлэг фашис шэнжэтэй байһанаа демократическа халхабшануудаар балартуулан далдалхые оролдоно. Бүлэгэй зохёоһон конституциин проект Афинада һаяхан толилогдоо. Тэрэнэй удхые Швециин «Экспрессен» гэжэ газетэ тон зүбөөр тодорхойлһон байха юм. «Шэнэ конституци демократиин хоригдоһон эрхэ байдалда Грецидэ «демократи» үгэнэ». Зонхилогшодой зүгһөө гүрэн арадта «бэлэглэжэ байһан» үндэһэн хуулиин фашис шэнжэтэй байһые нюурдорхойлхын тулада гүрэнэй хуули ёһо тусгаар һайнаар мэдэхэ байһанай хэрэгшье үгы даа.

Полковнигуудай засаг түрэдэ ил гашагаар дурагүйлхэдэг гурбан политическэ партиие тарааха гэжэ шэнэ конституциин проектээр харaагдаханхай. Конституциин энэ дүрим зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэдэмэл демократическа парти (ЭДА) гэхэ зэргын түрүү үзэл баримталдаг партинуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй байһаниинь элитэ. ЭДА ороной политическэ байдалда элитэ үүргэ хүтэлдэг, ажалшадай дунда нүлөө ехэтэй парти байһан юм. Конституциин проектын ёһоор парламентын депутадуудай тоо хахадтаа (300-һаа 150) хүрэтэр хороогдохо байна. Шэнэ конституциин удхые үшөө юун харуулнаб гэхэдэ, ажалшадай забастовко хэхэ, өөһэдынгөө организацинуудта нэгэдэхэ эрхыень тэрэ хаһана бшуу. Хэблэлэй сүлөө усадхагдаха, полициин хиналта доро суглаа хэхэ зүбшөөгдэхэ байна.

«Демократиие» бэелүүлнэ гэһэн хэбэртэйгээр харуулхын тулада сэрэгэй бүлэг конституциин проектые «бүгэдэ арадай үзэмжэдэ» табиха байна. Гражданска сүлөөе хангадаг, мүнөө хүсэндөө байһан конституциин бүхы гол статьянууд болюулагданхай. Иимэ онсо эрхэ байдалда сентябриин 29-дэ «бүгэдэ арадай зүбшэл» болохоор зарлагданхай. Орон дотор бүгэдэ нийтын һунгалтын хэзээ болохо, парламентын ажал ябуулгын хэзээ һэргээгдэхэ байһаниинь мүнөө хүрэтэр мэдэгдэнэгүй.

Сэрэгэй бүлэгэй соносходог «демократизаци» хэниие шье мэхэлжэ шадахагүй. Диктатуратай тэмсэхэ нэгэдэмэл фронт байгуулха һанал бодол орон дотор бүри ехээр гаража байна. Тохёолдоһон байдалһаа гараха зүб аргые Грециин Компартиин ЦК-гай Политбюро зааһан байна. Диктатурада эсэргүүсэн тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй нягтаар жагсаха, нэгэдэхэ гээшэ грек арадай эгээн шухала хойшолуулашагүй зорилго болоно гэжэ һаяхан толилһон мэдүүлгэ соогоо Политбюро тоолоһон байна.

Н. КОЧЕШКОВ. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Малшадай дайшалхы хаһа гэһэн түрүү бэшэг. «Ороохо хадагалха газар үгы»—Кабанскын аймагһаа В. Вегер гэгшын материал. «Гэр бүлын уг залшал»—Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой комбайнер Н. Кострикинай корреспонденци. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хото городой темэдэ» гэһэн рубрика доро «Үбэлдэ эртээнһээ бэлдэхээр» гэһэн статья. «Партийна ажабайдал» гэһэн рубрика доро статья. Мэргэжэлтэдэй зүбшэл. «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо» гэһэн рубрика доро ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын Советскэ райкомой секретарь В. Белоусовай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа ерэһэн телеграммануул. АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Спортдо дуратайшуулда» гэһэн дамжуулга. 18 час 50 минутаһаа «Холо, ойрын һонин». 19 час 10 минутаһаа концерт. 19 час 55 минутаһаа телестудиин программа. Сагай уларил. 20 часһаа һүниин 1 час 45 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 23 час 15 минутаһаа «Дуунууд ба тэрэниие гүйсэдхэгшэд» гэһэн дамжуулга. Һүниин 0 часһаа футбол. Эндэ Минск городой «Динамо» «Спартак» (Москва) хоёрой наадан харуулагдаха.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын метеостанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэй байха. зарим нютагуудта хура бороо ороходоор хараалагдана. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Республикын хойто аймагуудта 6—11, урда аймагуудта 11—16 градус дулаан болохо. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2 градус дулаан, набтаршаг газарта хюруу унаха, үдэртөө 14—16 градус дулаан болохо.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01905. Зак. № 926.